Världens agenda

– VÅR AGENDA!

Kunskaps- och metodstöd för kommuner och regioner i arbetet med **Agenda 2030 & Globala målen**

GLOKALA SVERIGE

Innehåll

Världens agenda – Vår agenda! **3**
Kommuner och regioner är nyckelaktörer 3
Hur ska kommuner och regioner bidra? 4
Ställ om och växla upp arbetet! 4
Berättelsen om Nadia, Jesper och Pauline 6

A

Kunskapsstöd för kommuner och regioner **8**
Kapitel 1 Omställning till ett hållbart samhälle 9
Kapitel 2 En glokal agenda 19
Kapitel 3 Integrering i verksamheten 23
Kapitel 4 Partnerskapet är centralt 27

B

Metodstöd för arbetet med Agenda 2030 **32**
Kapitel 5 Metodstödets delar, utgångspunkter 33
Kapitel 6 Uppdraget i kommuner och regioner 41
Kapitel 7 Partner med medborgare och aktörer 61
Kapitel 8 Rätt åtgärder för att nå målen 71

Dags att gå från ord till handling 80
Kunskapskällor och länkar 82

Glokala Sverige och Frykman Kunskap & Analys 2021

Foto: Malung-Sälen kommun

Världens agenda – Vår agenda!

KOMMUNER OCH REGIONER ÄR NYCKELAKTÖRER

Arbetet med att genomföra Agenda 2030 och de globala målen är idag viktigare än någonsin. De utmaningar som världen står inför har stärkts ytterligare under covid-19-pandemin. Det är därför viktigt att Agenda 2030 under och efter pandemin utgör grunden för all politik och verksamhet. I alla länder och bland alla samhällsaktörer.

Agenda 2030 är världens agenda och därmed också vår agenda. Det är mindre än 10 år kvar till slutåret 2030. Ett slutår för Agenda 2030 men inte ett slutår för arbetet med hållbar utveckling. För att lyckas krävs ledarskap och engagemang på alla samhällsnivåer och i alla länder.

Sverige har särskilt goda förutsättningar att genomföra Agenda 2030. Men det är skillnad på att vara bäst i världen och att göra det som är bäst för världen. De goda förutsättningarna innebär att Sverige har ett särskilt ansvar att aktivt bidra till att målen nås. Även om utmaningarna är globala så finns lösningarna ofta på nationell nivå och inte minst i kommuner och regioner.

Kommuner och regioner är nyckelaktörer inom samtliga globala mål och har viktiga uppgifter i enlighet med den kommunala självstyrelsen. Kommuner och regioner har serviceuppdrag, demokratiuppdrag och samhällsutvecklaruppdrag och är dessutom arbetsgivare för ett stort antal medarbetare i kommuner och regioner samt deras bolag.

HUR SKA KOMMUNER OCH REGIONER BIDRA?

Kunskaperna växer i kommuner och regioner om vad Agenda 2030 och de globala målen innebär. Allt fler kommuner och regioner inser att de spelar en viktig roll för genomförandet. Däremot frågar många hur kommuner och regioner utifrån sin viktiga roll kan bidra till att uppnå Agenda 2030 och de globala målen.

För att nå framgång i genomförandet krävs att förtroendevalda och tjänstepersoner i kommuner och regioner tar ledarskap. Att det finns förutsättningar för Agenda 2030 att ingå som del av kommunens och regionens ordinarie verksamhet och i deras DNA. Att kommuner och regioner verkar över sektorsgränser och i nära samverkan med olika samhällsaktörer.

För detta krävs samarbete över gränserna mellan olika förvaltningar, yrkesgrupper och discipliner inom en kommun och region, samt genom partnerskap med medborgare, civilsamhällets organisationer, statliga myndigheter, näringsliv och akademin.

STÄLL OM OCH VÄXLA UPP ARBETET!

För att stödja kommuner och regioner har Frykman Kunskap & Analys på uppdrag av Svenska FN-förbundet och Glokala Sverige tagit fram ett kunskaps- och metodstöd: Världens agenda - vår agenda!

Syftet är att stödja kommuner och regioner i deras ambitioner att ställa om och växla upp arbetet för att bidra till att uppfylla Agenda 2030 och de globala målen, såväl lokalt som globalt. Det ska bidra till att kommuner och regioner kan integrera Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning och utveckla samverkan med medborgare och olika samhällsaktörer.

I kapitel 1–4 beskrivs Agenda 2030 och de globala målen och de utmaningar som finns i världen och i Sverige när det gäller att uppfylla de globala målen. Där beskrivs också den roll som kommuner och regioner har när det gäller att bidra till Agenda 2030 och vilka samhällsaktörer som är viktiga i det lokala och regionala arbetet för hållbar utveckling.

I kapitel 5–8 presenteras ett metodstöd som kommuner och regioner kan använda för att utveckla det interna arbetet och samverkan med medborgare och andra samhällsaktörer. Stödet inriktar sig på olika steg som man ta för att integrera agendan i den ordinarie verksamheten och växla upp arbetet för att mer träffsäkert bidra till Agenda 2030 och de globala målen.

Metodstödet tar sin utgångspunkt i det arbete som bedrivs dagligdags i kommuner och regioner och belyser hur Agenda 2030 hänger ihop med uppdraget i kommuner och regioner, hur partnerskapet kan stärkas med medborgare och samhällsaktörer och hur åtgärder kan utformas så att de bidrar till Agenda 2030.

Metodstödet är inspirerat av Agenda 2030-delegationens analys av Agenda 2030 och de riksdagsbundna målen. Därefter har metoden utvecklats vidare som stöd för länsstyrelsernas gemensamma arbete för Agenda 2030.[1] För att passa kommuner och regioner har den nu ytterligare utvecklats med stöd av Glokala Sveriges referensgrupp.

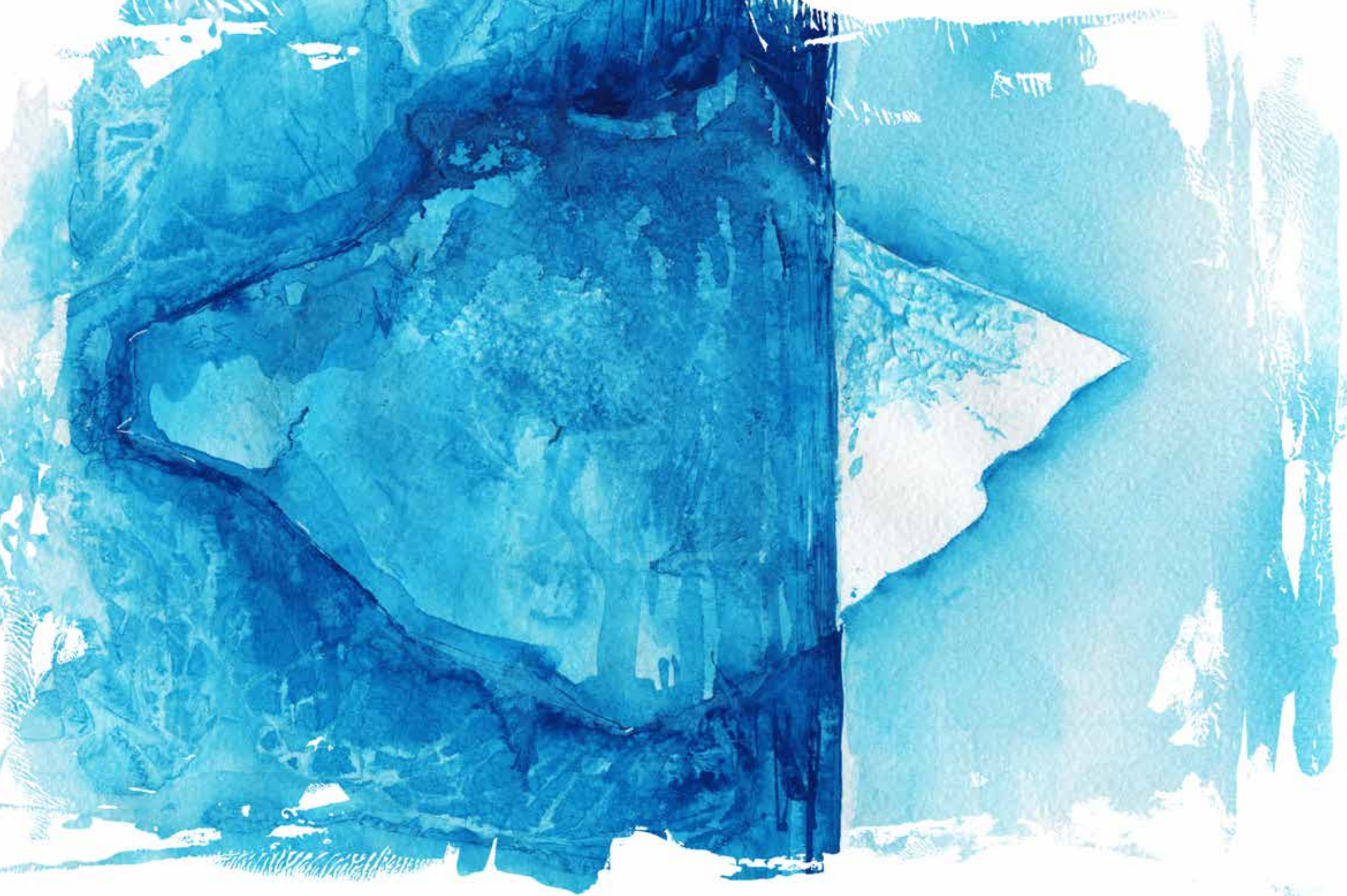

Illustration: iStock Katyau

Berättelsen om Nadia, Jesper och Pauline

De olika delarna i metodstödet beskrivs med hjälp av tre fiktiva exempel på medarbetare och uppdrag som alla utgör delar av kommunernas och regionernas DNA.

- **Nadia,** strategisk planerare i en region som har i uppdrag att leda arbetet med att utforma ett regionalt trafikförsörjningsprogram.
- **Jesper**, utvecklingsledare i en kommun som arbetar för att stödja skolarna att förbättra kunskapsresultaten och hur utbildningsförvaltningen kan bidra i genomförandet av Agenda 2030.
- **Pauline**, näringslivsstrateg i en kommun som arbetar med att främja etableringen av fler företag i kommunen och bidra i framtagandet av ett reviderat näringslivsprogram.

Med hjälp av dessa exempel blir det möjligt att förstå hur man kan utveckla sitt dagliga ordinarie arbete på ett sätt så att det bidrar till Agenda 2030. Att inte att skapa en särskild satsning eller separat projekt som riskerar att försvinna, utan att det istället ska ingå som del i den ordinarie verksamheten. Att det kan vara möjligt att med hjälp av ganska små medel styra sin verksamhet så att den bidrar till Agenda 2030 och de globala målen.

De tre exemplen kan bytas ut mot andra verksamheter i kommuner och regioner och ändå vara relevanta för genomförandet av agendan.

Illustrationer: Hans Corswant

- 17 globala mål
- 169 delmål
- Cirka 230 indikatorer

A.

Kunskapsstöd för kommuner och regioner i arbetet med Agenda 2030 och Globala målen.

Kapitel 1

Agenda 2030 – omställning till ett hållbart samhälle[2]

AGENDA 2030 FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

I september 2015 antogs Agenda 2030 för hållbar utveckling av samtliga medlemsstater i FN. Agendan är en handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välståndet som ska främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen. Den riktar sig såväl till alla länder enskilt som till världen som helhet. Agenda 2030 är världssamfundets definition av hållbar utveckling. Målet är att uppnå en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Agenda 2030 bygger vidare på tidigare globala överenskommelser som Agenda 21 och FN:s Milleniemål.

Agenda 2030-deklarationen är en politisk överenskommelse. Den är inte juridiskt bindande för världens länder på samma sätt som FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna. Agenda 2030 och de globala målen grundas däremot i de mänskliga rättigheterna och målen kan endast uppnås om principerna om deltagande, ansvarsskyldighet och icke-diskriminering respekteras.[3] Enligt Danish Institute of Human Rights har majoriteten (92 procent) av de 169 delmålen i Agenda 2030 kopplingar till de mänskliga rättigheterna.[4]

Agenda 2030 är politiskt såväl som moraliskt bindande för världens länder och innebär ett nytt sätt att se på de globala utmaningarna. Att de hänger sammman och måste lösas genom ett samlat grepp. Partnerskap är ett grundelement för genomförandet, vilket innebär att länder och samhällets olika aktörer och nivåer måste samverka.

Beståndsdelar

Agenda 2030 har fyra beståndsdelar.

- Den inledande politiska deklarationen
- 17 globala mål
- Medel för genomförande
- Ett ramverk för översyn och uppföljning

Den politiska deklarationen beskriver utmaningar och möjligheter som världen står inför och som agendan ska bidra till att hantera. Den är visionär och ambitiös, i vissa fall mer ambitiös än målen och delmålen. Deklarationen innehåller en rad centrala utgångspunkter, principer och åtaganden som tydliggör ambitionen och omfattningen av Agenda 2030.

Foto: Svenska FN förbundet

Exempelvis betonas både mänskliga rättigheter och demokrati som gemensamma prioriteringar och värderingar i deklarationen, något som inte uttalas direkt i målen.

Principer

Några viktiga principer lyfts fram i Agenda 2030.

- **Agendan är universell**, vilket innebär att den riktar sig till alla världens länder, och att alla länder bär ett gemensamt ansvar för dess genomförande.
- **Målen är integrerade och odelbara**. Det betyder att inget mål kan nås på bekostnad av ett annat – och framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås.
- **Ingen ska lämnas utanför**. Agendan måste genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar.

Den inledande deklarationen följs av 17 globala mål för hållbar utveckling. 169 delmål konkretiserar respektive mål och följs upp av cirka 230 indikatorer. Delmålen beskrivs som globala målsättningar där varje regering, med hänsyn till nationella förutsättningar, formulerar nationella delmål utifrån den globala ambitionsnivån.

Medel för genomförande är även ett eget mål – mål 17, Genomförande och globalt partnerskap. Deklarationen innehåller också ett erkännande av **agendan för utvecklingsfinansiering (Addis Abeba Action Agenda)** som en integrerad del av Agenda 2030.

Agenda 2030 betonar att uppföljning av genomförandet ska ske på såväl global som regional och nationell nivå och att regeringarna har det huvudsakliga ansvaret för uppföljning och utvärdering. Agendan syftar bland annat till att stödja människors möjlighet till ansvarsutkrävande genom att skapa system för detta ändamål i respektive land, samt på regional och global nivå. Det politiska högnivåforumet (High Level Political Forum) har en central roll att löpande övervaka uppföljningen och översynen på global nivå.

Illustration: Trollbäck + Company

Uppnår vi de globala målen?

I början av 2000-talet enades världens ledare om åtta mål för världens utveckling som skulle nås till år 2015 (Milleniemålen). Till skillnad från Agenda 2030 handlade målen endast om den fattiga delen av världen. Milleniemålen utvecklades över lag i en positiv riktning (fattigdom, hunger, hälsa, utbildning och jämställdhet). Exempelvis mer än halverades fattigdomen i världen under denna tid.

Däremot utvecklades världen i en negativ riktning när det gäller ekologisk hållbarhet. Exempelvis ökade koldioxidutsläppen med över 50 procent från 1990 års nivå.[5] Milleniemålen är numera inarbetade som del av Agenda 2030 och de globala målen.

Inget land i världen är i närheten av att uppnå Agenda 2030 och de globala målen. Det behövs ett starkare politiskt åtagande på högsta nivå, att gapet sluts mellan retorik och praktik och att samverkan stärks med civilsamhällets organisationer, näringslivet och andra relevanta samhällsaktörer. Höginkomstländernas konsumtion och agerande är en utmaning eftersom de i flera fall medför negativ miljömässig och social påverkan för andra mindre välbärgade länders möjligheter att uppnå de globala målen.[6]

Utvecklingen är alarmerande när det gäller klimatförändringarna, ekosystemen och den biologiska mångfalden. Vidare står inte världens livsmedelsproduktion i relation till vare sig mänskliga behov eller miljömässiga konsekvenser. Det finns i världen också stora utmaningar när det gäller mänskliga rättigheter, konflikter, korruption, fattigdom, ojämlikhet och bristande jämställdhet.[7]

Covid-19 pandemin försvårar genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen. Pandemin är inte bara en hälsokris utan utgör även en ekonomisk kris för världen. För att ta oss ur krisen är det viktigt att Agenda 2030 och de globala målen utgör grunden för all politik och verksamhet.[8]

Hur går det för Sverige?[9]

Sverige rankades år 2020 som det land i världen som hade bäst förutsättningar att nå målen i Agenda 2030 följt av Danmark och Finland. Sverige har kommit särskilt långt när det gäller genomförandet av mål 1, 3, 5 och 7 (fattigdom, hälsa, jämställdhet, energi). Störst utmaningar har Sverige att uppnå mål 12 och 13 (hållbar konsumtion och klimatförändringar) samt mål 2 och 14 (livsmedelsförsörjning och hav).

Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar årligen en statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Enligt SCB har Sverige goda förutsättningar att nå de globala målen jämfört med många andra länder. Sverige ligger generellt bra till i internationella jämförelser, har ett välutvecklat skattesystem och stabila offentliga finanser.

Det är dock skillnad på att vara bäst i världen och göra det som är bäst för världen. Samtidigt som vi enligt rankingen år 2020 ligger i topp av världens länder så ligger vi betydligt sämre till (plats 137) när det gäller vår påverkan på andra länders möjlighet att nå målen. Det beror framför allt på att Sverige via handel med omvärlden importerar utsläpp av växthusgaser samt att Sverige bedriver vapenexport.

Enligt SCB bör Sveriges måluppfyllelse ses i relation till såväl våra nationella mål som till de målsättningar som överenskommits globalt. Det finns för vissa områden tydliga nationella mål och överenskommelser som kan användas (till exempel miljökvalitetsmålen). För andra områden finns det inga konkreta mål alls att hålla sig till, vilket försvårar den nationella uppföljningen.

Klimat, miljö och konsumtion

SCB konstaterar att Sverige inte kommer att nå målet om noll nettoutsläpp av klimatgaser senast 2045, om minskningen av klimatgasutsläppen inte accelereras kraftigt. Likaså når Sverige inte målet om hållbart nyttjande av hav och marina resurser, om hotade arter fortsätter att utrotas i samma takt som tidigare. De inhemska koldioxidutsläppen minskar visserligen samtidigt som ekonomin växer, men inte i den takt som krävs för att nå målen. Den svenska konsumtionen driver också utsläpp utomlands. Sverige når det globala målet för skydd av kust- och havsområden, och andelen skyddad skogsmark ökar. Vattenförbrukningen minskar och långtidsexponeringen för partiklar i luften sjunker, men halterna av oreglerade miljögifter ökar.

Våld, trygghet och demokrati

SCB beskriver att det dödliga våldet i Sverige har ökat de senaste åren, men är relativt lågt globalt sett. Valdeltagandet är högt men ojämnt fördelat och fler män än kvinnor deltar i politiska samtal. Män är mer våldsutsatta än kvinnor, medan kvinnor i större utsträckning än män utsätts för sexualbrott och begränsas av oro över risken att bli överfallna eller hotade. Antalet unga flickor och pojkar som blir mobbade ökar.

Jämlikhet och jämställdhet

Andelen som lever i det EU definierar som allvarlig materiell fattigdom har minskat i Sverige. Andelen med en inkomst lägre än 60 procent av medianinkomsten har däremot ökat sedan tidigt 1990-tal. Samtidigt har de reala inkomsterna i Sverige ökat, vilket har medfört att den absoluta inkomstfattigdomen har minskat under samma period.

”Agenda 2030 är en handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välståndet som ska främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen.”

o: iStock south_agency

”Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför.”

— Riksdagens mål för genomförandet av Agenda 2030

Trots att kvinnors nettoinkomst är avsevärt lägre än mäns uppfyller Sverige de globala kriterierna för ekonomisk jämställdhet. Problemen i samhället är ojämnt fördelade: personer med funktionsnedsättning har svårare än övriga befolkningen att få jobb, och trångboddheten drabbar främst utrikes födda med utomeuropeisk bakgrund.

”Det är skillnad på att vara bäst i världen och göra det som är bäst för världen”

— Agenda 2030-delegationen

Den statistiska lägesbild som SCB publicerade 2020 innehöll en fördjupning av de ojämlikheter som finns i samhället mellan olika grupper. Personer med olika typer av funktionsnedsättningar, barn till personer i någon typ av utsatthet och utlandsfödda från vissa delar av världen eller med kort vistelsetid i Sverige är enligt SCB särskilt sårbara grupper. Kvinnor och flickor är också ofta i högre grad sårbara, särskilt när olika sårbarheter och utsattheter överlappar varandra. SCB slår fast att arbete och insatser behöver ske på många olika plan. En likvärdig skola och utbildning lyfts fram som en stark skyddsfaktor i förhållande till flera områden.

Utbildning och hälsa

Andra resultat som redovisas av SCB är att svenska elever blir bättre på läsförståelse och matematik, och andelen unga som varken arbetar eller studerar sjunker. Antalet forskare har ökat. Andelen rökare, alkoholkonsumtionen och antibiotikaanvändningen sjunker i Sverige. Fler är överviktiga, men färre avlider i förtid. Självmorden ökar för vissa åldersgrupper, och fler kvinnor än män har nedsatt psykiskt välbefinnande.

Det nationella genomförandet av Agenda 2030

I december 2020 fattade riksdagen beslut om ett nytt mål som lyder ”Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför.” Riksdagen beslutade att regeringen ska redovisa arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030 vartannat år i en skrivelse till riksdagen.[10]

För att det riksdagsbundna målet ska uppnås ska Sverige enligt regeringen bedriva ett arbete som bidrar till hållbar utveckling i hela samhället, nationellt och internationellt. Det balanserade och integrerade förhållningssättet till hållbarhetens ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner är centralt. Arbetet bör utgå från nationella förutsättningar och bör genomföras i ordinarie processer. Två bärande utgångspunkter i arbetet bör vara ett rättighetsperspektiv samt fattiga människors perspektiv på utveckling. Arbetet för att nå målet bör genomföras i brett partnerskap.[11]

> ”Vi ska gå i bräschen för Agenda 2030”
>
> **— Regeringsförklaringen 2019**

Sverige ska enligt regeringen vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. I Sverige är alla statsråd i regeringen ansvariga för genomförandet inom sina respektive ansvarsområden.

Nationell samordning

År 2020 utsåg regeringen Gabriel Wikström till **nationell samordnare för Agenda 2030.** Den nationella samordnaren ska mellan 2020 och 2024 arbeta för att stärka, främja och fördjupa olika aktörers arbete. Genom samverkan och partnerskap mellan olika samhällsaktörer ska gemensamma planer tas fram. Ett särskilt fokus i samordnarens arbete ska läggas på barns och ungas perspektiv och delaktighet och på dem som befinner sig i en särskilt utsatt situation.[12]

Handlingsplan

Regeringen tog fram en handlingsplan för arbetet med Agenda 2030 för åren 2018–2020. Handlingsplanen lyfter fram **sex tematiska fokusområden:**

- Ett jämlikt och jämställt samhälle
- Hållbara samhällen
- En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi
- Ett starkt näringsliv med hållbart företagande
- Hållbar och hälsosam livsmedelskedja
- Stärkt kunskap och innovation

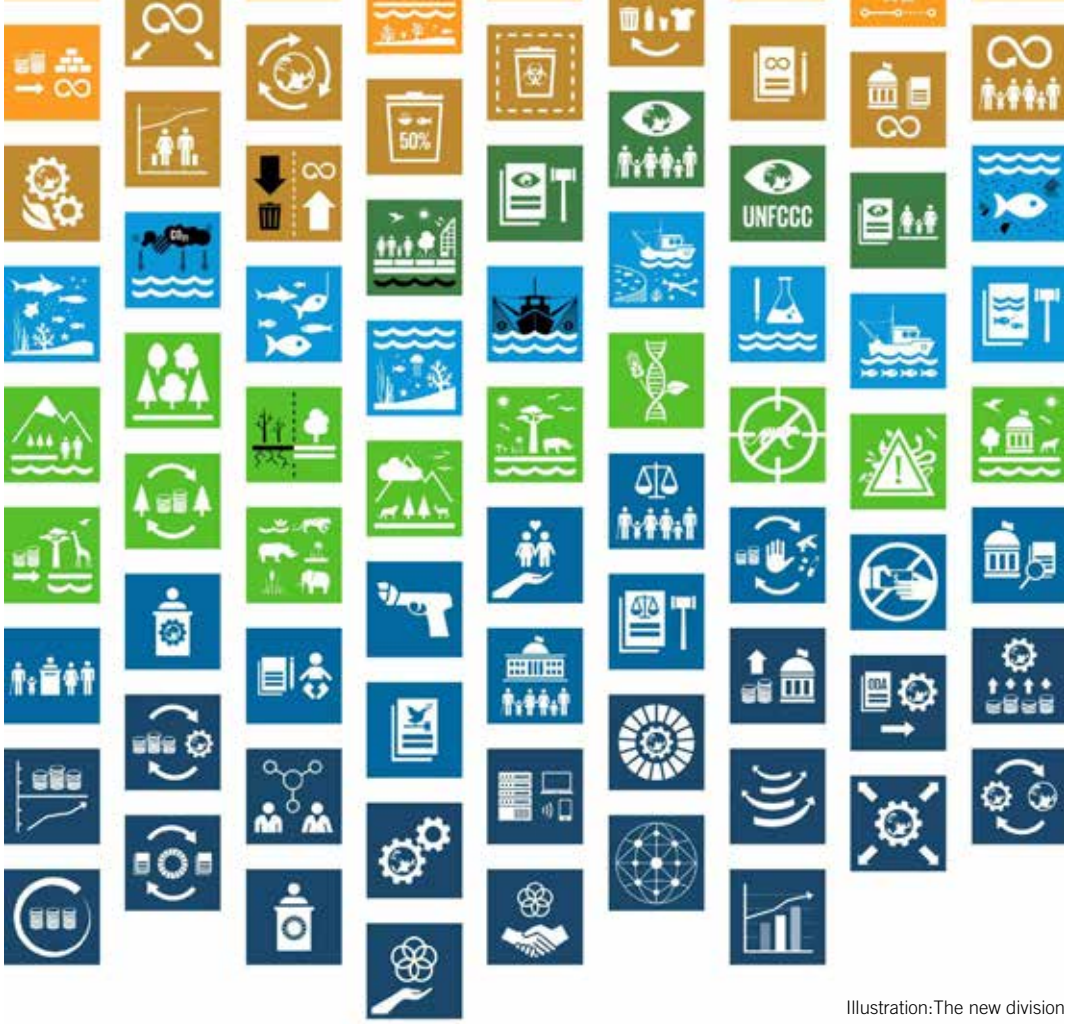

Illustration: The new division

Fokusområdena är enligt regeringen områden där Sveriges utmaningar är som störst, men där också möjligheter till lösningar har identifierats. De sätter utmaningarna i en bredare kontext och kan öppna för nya samarbeten och arbetssätt mellan samhällsaktörer.[13]

Agenda 2030-delegationen

Regeringen tillsatte år 2016 en särskild utredning, **Agenda 2030-delegationen för hållbar utveckling**, med uppdraget att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Delegationen skrev ett antal rapporter och överlämnade i mars 2019 sitt betänkande med förslag till hur arbetet med att genomföra Agenda 2030 ska bedrivas i fortsättningen. **Regeringens proposition Sveriges genomförande av Agenda 2030** (Prop 2019/20:188) bygger till stor del på delegationens betänkande.

I betänkandet beskrev delegationen nödvändigheten av alla samhällsaktörers delaktighet och att genomförandet är ett gemensamt ansvar. Enligt delegationen ligger en stor del av ansvaret för de åtgärder som bidrar till genomförandet av Agenda 2030 på kommuner och regioner. Det är viktigt att Agenda 2030 och hållbar utveckling får ökat genomslag i kommuner och regioner samt att agendan integreras i ordinarie styrning och ledning.[14]

Genomlysning

I en av rapporterna genomförde Agenda 2030-delegationen en genomlysning av **69 politiska mål** (och lagstiftning) som redovisades i budgetpropositionen 2018 och som riksdagen hade beslutat om. Genomlysningen visade att en hög grad av dessa mål (56 riksdagsbundna mål) var nära kopplade till de 169 delmålen i Agenda 2030.[15]

Genomlysningen visade också att Sverige inom flera politikområden har högre uttalade ambitioner och mer ambitiöst satta riksdagsbundna mål än de som uttrycks i delmålen i Agenda 2030, men att det samtidigt är svårt att utläsa den sammantagna effekten av de svenska målen, utifrån ett bredare hållbarhetsperspektiv. Resultaten inom flera politikområden når inte heller upp till de nationella målsättningarna (exempelvis miljökvalitetsmålen) och det behövs åtgärder inom flera politikområden för att gå från målsättningar till konkreta resultat.[16]

Foto: Jon Tyson, Unsplash hope

”Genomförandet av 65 procent av delmålen i Agenda 2030 är direkt eller indirekt beroende av vad som sker på lokal och regional nivå.”

Foto: Joshua Coleman, Unsplash hope

Kapitel 2

Agenda 2030 – En glokal agenda

GENOMSLAGET STORT I KOMMUNER OCH REGIONER

Det är på den lokala och regionala nivån som de flesta kontakterna mellan det offentliga och medborgarna, näringslivet och civilsamhället finns. Det är på den lokala och regionala nivån som nationella mål, globala åtaganden, EU-rätt och nationell lagstiftning omsätts i praktisk handling. Alla globala mål i Agenda 2030 har koppling till den verksamhet som bedrivs av kommuner och regioner.

Genomförandet av 65 procent av delmålen i Agenda 2030 är direkt eller indirekt beroende av vad som sker på lokal och regional nivå.[17] Det är därför viktigt att kommuner och regioner har möjlighet att definiera och prioritera genomförandet utifrån sina egna förutsättningar och utmaningar.[18]

Enligt Statskontoret använder drygt 70 procent av Sveriges kommuner och regioner Agenda 2030 i sitt arbete.[19] Flera kommuner och regioner integrerar Agenda 2030 och hållbar utveckling i sina ordinarie mål- och budgetprocesser, uppföljningssystem, kartläggningar, strategiska planer och som del av det strategiska kommunikationsarbetet.

Agenda 2030 och de globala målen har också en central plats i de regionala utvecklingsstrategierna, översiktsplaner och hållbarhetsprogram. Sammantaget innebär det samlade arbetet på lokal och regional nivå ett viktigt bidrag till agendans genomslag på nationell och internationell nivå.[20]

Kommunerna och regionerna har viktiga uppgifter

Sverige har en decentraliserad samhällsmodell där kommuner och regioner ansvarar för stora delar av samhällsservicen.

Enligt **regeringsformen** (14 kap. 2 §) och **kommunallagen** (1 kap. 2 §) sköter kommuner och regioner, på demokratins och den kommunala självstyrelsens grund, de angelägenheter som genom lag har ålagts den kommunala och regionala nivån. **Den kommunala självstyrelsen** möjliggör lokal och regional anpassning utifrån olika behov och förutsättningar. I uppdraget ingår de **grundlagsfästa skyldigheterna att främja hållbar utveckling** så som de uttrycks i regeringsformen (1 kap. 2 §).[21] I Sverige finns även ett stort antal **riksdagsbundna mål** (och lagstiftning) som är kopplade till delmålen i Agenda 2030 och som påverkar kommunernas och regionernas uppdrag och verksamheter.[22]

Utifrån ett medborgarperspektiv har kommuner och regioner tre uppdrag; serviceuppdraget, demokratiuppdraget och samhällsutvecklaruppdraget .

Serviceuppdraget betyder att ansvaret för medborgarnas utbildning, trygghet, hälsa med mera så långt som möjligt tillgodoses genom de verksamheter som de förtroendevalda ansvarar för. Detta kan göras i egen regi, av privat eller ideell utförare eller i samverkan mellan kommuner och regioner. Skola, omsorg, sjukvård och andra verksamheter utgör grunden för en fungerande välfärd och påverkar de flesta medborgare på något sätt. Dessa verksamheter fyller en viktig funktion i att bygga ett hållbart samhälle.[23]

Demokratiuppdraget innebär att de förtroendevalda i kommuner och regioner ska tillvarata alla medborgares intressen genom att låta dessa få inflytande dels i allmänna val, dels genom återkommande dialoger under mandatperioden. De förtroendevalda ansvarar för serviceuppdraget men de måste också axla rollen att tillsammans med olika aktörer i territoriet styra och leda för att kunna hantera större utmaningar som på olika sätt berör medborgarna. Att se till att kommuners och regioners verksamhet tillhandhåller god välfärd skapar legitimitet för de förtroendevalda. Att visa på ambitioner och vilja att förändra samhällsutvecklingen där kommunen och regionen själva inte har full rådighet, kan vara ytterligare ett sätt att stärka medborgarnas förtroende för sina förtroendevalda, och därmed även i förlängningen ett stärkande av tilltron till demokratin.[24]

Det tredje uppdraget, **samhällsutvecklaruppdraget**, är att utveckla samhället, det geografiska territoriet. Här har kommunen eller regionen däremot inte egen rådighet över alla insatser som behöver göras, utan arbetet måste ske tillsammans med flera olika aktörer som verkar i detta territorium. Det kan vara statliga myndigheter som exempelvis Länsstyrelsen, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Polisen. Det kan även handla om företag, akademiska lärosäten och organisationer som verkar i området och inte minst alla de föreningar och organisationer som bygger sin verksamhet på ett ideellt engagemang.[25]

Kommuner och regioner är också **arbetsgivare** för ett stort antal medarbetare i kommuner och regioner samt deras bolag. I rollen som arbetsgivare ska kommuner och regioner arbeta aktivt mot alla former av diskriminering och aktivt främja jämlika villkor. Rollen innebär också att förtroendevalda och anställda har kunskap och förståelse för hur de mänskliga rättigheterna påverkar uppdragen samt tydliggör arbetsgivarens och de anställdas ansvar i förhållande till konventioner och lagstiftning och främjar en organisationskultur som utgår från allas lika värdighet och rättigheter.[26]

Foto: Svenska FN-förbundet

”Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer”

— Regeringsformen 1 kap. 2 §

Serviceuppdraget

Exempel på globala mål som på olika sätt särskilt berör serviceuppdraget är mål **1, 2, 3, 4, 5, 8 och 10.**

Demokratiuppdraget

Exempel på globala mål som på olika sätt särskilt berör demokratiuppdraget är mål **5, 10, 16 och 17**

Samhällsutvecklaruppdraget

Exempel på globala mål som på olika sätt berör samhällsutvecklaruppdraget är mål **2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 och 17**

Arbetsgivaruppdraget

Exempel på globala mål som på olika sätt berör rollen som arbetsgivare är mål **3, 5, 8, 10 och 12**.

”Hållbar utveckling måste vara en del av kärnan i all verksamhet och inte ett projekt.”

— Agenda 2030-delegationen

Illustration: Agenda 2030-delegationen

Kapitel 3

Integrera Agenda 2030 i den ordinarie verksamheten

HÅLLBAR UTVECKLING – KÄRNAN I ALL VERKSAMHET

Agenda 2030-delegationen betonade vikten av att integrera hållbar utveckling i organisationers DNA. För kommuner och regioner innebär detta att Agenda 2030 och hållbar utveckling bör vara en del av kärnan i all verksamhet och inte ett separat projekt. För lyckas krävs ett ledarskap hos såväl förtroendevalda som tjänstepersoner i kommuner och regioner, men även bland andra samhällsaktörer på lokal och regional nivå.

För att bli en del av kommunernas och regionernas DNA behöver hållbar utveckling vara integrerad i den ordinarie styrningen och ledningen och vara en naturlig del av den ordinarie verksamheten. De beslut som fattas och de åtgärder som vidtas bör bidra till Agenda 2030 på ett samstämmigt sätt och i linje med viktiga principer ur Agenda 2030.

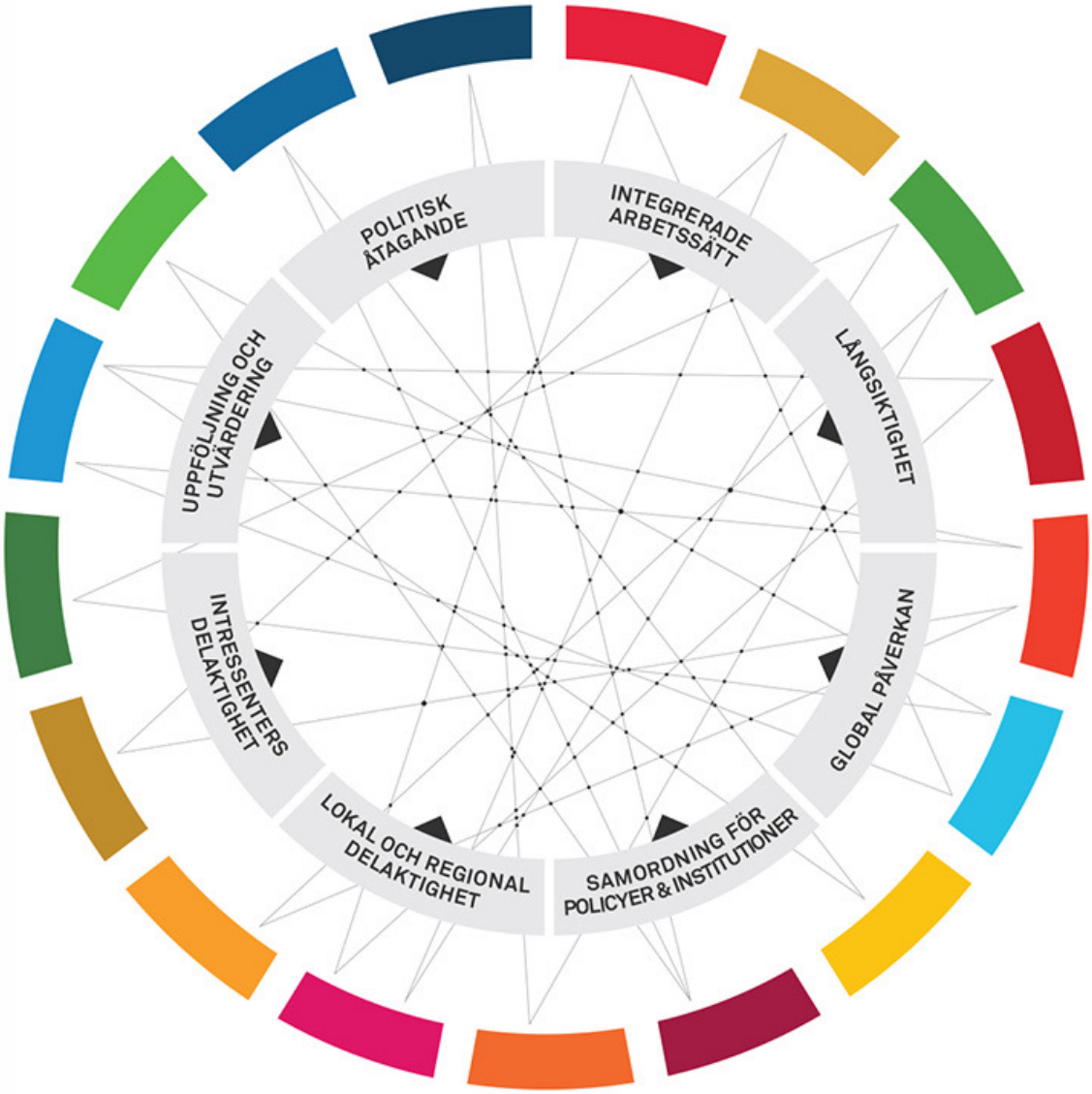

SAMSTÄMMIG POLITIK FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

OECD har tagit fram en modell för samstämmig politik för hållbar utveckling, som innebär att länder ska säkerställa att all politik stödjer hållbar utveckling, såväl nationellt som globalt. Syftet är att systematiskt integrera de tre dimensionerna av hållbar utveckling i policyutvecklingen.[27]

SKR har i en rapport närmare beskrivit modellen och att den är relevant för genomförandet i kommuner och regioner.[28]

OECD:s modell är generell, universell och bygger på erfarenheter från flera länders arbete med hållbar utveckling. I Agenda 2030-delegationens bild beskrivs de åtta komponenter som enligt OECD är centrala för genomförandet.

OECD-MODELLENS ÅTTA KOMPONENTER

1. **Det politiska åtagandet/ledarskapet** genom att säkerställa åtagande och ledarskap på högsta nivå.
2. **Integrerat arbetssätt** genom att löpande överväga kopplingar mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter av hållbar utveckling.
3. **Långsiktighet** genom att säkerställa att det finns planer som går utöver mandatperioder och som balanserar kortsiktiga prioriteringar.
4. **Global påverkan** genom att systematiskt överväga den påverkan som politiken får på livskvaliteten ”här och nu”, ”någon annanstans” och ”senare”.
5. **Samordning för policyer och institutioner** genom att lämplig nivå tilldelats uppdraget att ha en övergripande samordningsfunktion.
6. **Lokal och regional delaktighet** genom att möjliggöra medverkan från regioner, städer och kommuner.[29]
7. **Intressenters delaktighet** genom att tillsammans med dessa identifiera gemensamma utmaningar, prioriteringar, åtgärder och mobilisera resurser.
8. **Uppföljning och utvärdering** genom att identifiera mål och indikatorer för att följa utvecklingen.

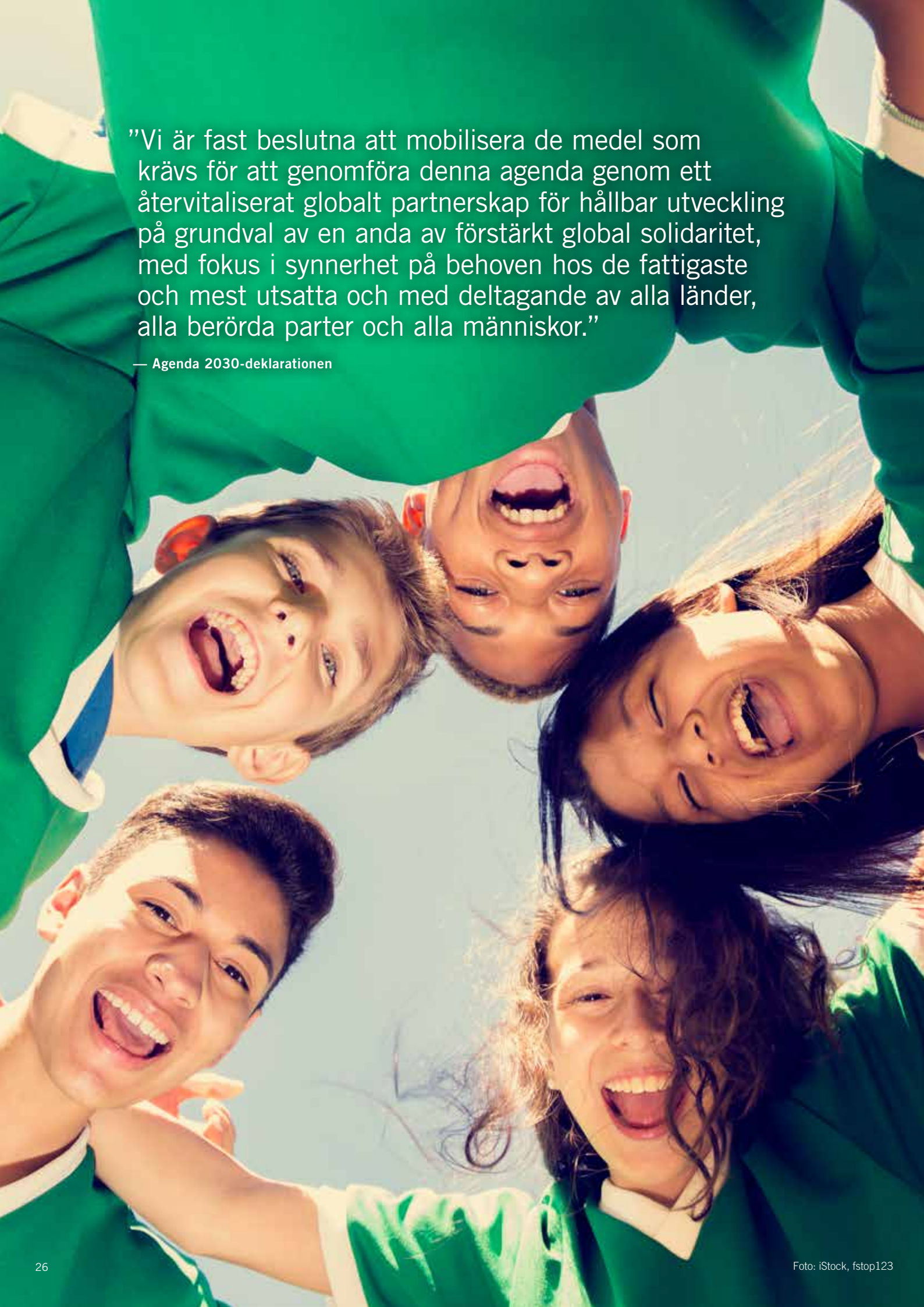

”Vi är fast beslutna att mobilisera de medel som krävs för att genomföra denna agenda genom ett återvitaliserat globalt partnerskap för hållbar utveckling på grundval av en anda av förstärkt global solidaritet, med fokus i synnerhet på behoven hos de fattigaste och mest utsatta och med deltagande av alla länder, alla berörda parter och alla människor.”

— Agenda 2030-deklarationen

Foto: iStock, fstop123

Kapitel 4

Partnerskapet är centralt i genomförandet

PARTNERSKAP PÅ LOKAL OCH REGIONAL NIVÅ

Agenda 2030 är världens gemensamma färdplan för hållbar utveckling. Partnerskapet utgör ett av 17 globala mål men är också ett medel för att genomföra agendan. Utmaningar inom miljö och klimat, hälsa eller jämlikhet som synliggörs i arbetet med att genomföra Agenda 2030 kan sällan hanteras av en enskild samhällsaktör. Det krävs partnerskap mellan länder och mellan offentliga, privata och ideella aktörer.

Agenda 2030 är en neutral arena och bra utgångspunkt för samarbete mellan olika samhällsaktörer. De globala målen är kommunikativa vilket underlättar förståelsen för varandras arbete över landsgränser, men också mellan olika samhällsaktörer på lokal och regional nivå. Att ta sig an utmaningarna öppnar upp för möjligheter till innovativa partnerskap över sektorsgränser.

I Sverige finns, vid sidan av kommuner och regioner, många samhällsaktörer på lokal och regional nivå som utifrån sina grunduppdrag bidrar till att uppfylla olika delar av Agenda 2030. Det kan exempelvis handla om andra offentliga aktörer, där flera statliga myndigheter har uppdrag som berör lokal och regional nivå inom exempelvis miljö- och klimatområdet, arbetsmarknad eller för att hantera brottslighet.

Kommuner och regioner har goda möjligheter att arbeta i partnerskap med andra samhällsaktörer. Det finns ofta upparbetade forum och goda kontaktytor mellan kommuner och regioner och det omgivande samhället som kan komma till nytta för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen.

SAMHÄLLSAKTÖRER PÅ LOKAL OCH REGIONAL NIVÅ

Länsstyrelserna har ansvar inom flera för Agenda 2030 viktiga samhällsområden, till exempel fysisk planering, miljö, energi och klimat, krisberedskap, jämställdhet, integration, folkhälsa och mänskliga rättigheter. Flera av dessa områden är också centrala för genomförandet i kommuner och regioner. Länsstyrelserna har dessutom i sina regleringsbrev haft olika uppdrag gällande genomförandet av Agenda 2030. [30]

Länsstyrelsen samverkar med kommuner och regioner i olika frågor. Det kan handla om att ge expert- och kunskapsstöd samt utöva tillsyn inom de områden där länsstyrelserna har sådana uppdrag. Länsstyrelsen har även flera breda främjandeuppdrag, såsom miljömål, energi och klimat, jämställdhet, folkhälsa och de har också en samordnade roll inom exempelvis fysisk planering, miljö och krisberedskap. Det finns flera exempel på länsstyrelser som i samverkan med regioner, kommuner och ibland andra samhällsaktörer ingått särskilda partnerskap, i syfte att bidra till att genomföra Agenda 2030.

Statliga myndigheter och högskolor/universitet

Vid sidan av länsstyrelserna finns andra statliga myndigheter som är verksamma på lokal och regional nivå, till exempel Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Trafikverket, som på olika sätt har viktiga uppgifter i genomförandet för olika globala mål och delmål i Agenda 2030.

Foto: Greg Nunes, Unsplash

Högskolorna och universiteten spelar en viktig roll i att stärka kompetensen om hållbar utveckling hos dagens och morgondagens yrkesverksamma. De är också genom sin forsknings- och innovationsverksamhet nödvändiga för att hitta lösningar på utmaningar som finns för att nå målen i Agenda 2030.[31] Det är vanligt att kommuner och regioner samarbetar med statliga myndigheter och med högskolor och universitet på såväl lokal som regional nivå.

Näringslivet

Näringslivet är en central aktör för genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen. Dels genom att leva upp till internationella överenskommelser inom hållbart företagande, dels genom att bredda perspektivet från frågan om hur företagen agerar till att också omfatta de värden som näringslivet tillför samhället. Ett väl fungerande näringsliv med hållbara affärsmodeller är en förutsättning för samhällets tillväxt, sysselsättning och innovation och för att förse samhället med de varor och tjänster som behövs för omställningen till ett hållbart samhälle.[32] I Sverige finns ett brett engagemang hos många företag för Agenda 2030 och hållbar utveckling. Många företag ser hållbarhet som en konkurrensfördel och förutsättning för att skapa långsiktig tillväxt, differentiering och lönsamhet, såväl som för sin roll som attraktiv arbetsgivare. Handel och ett konkurrenskraftigt näringsliv är förutsättningar för länders ekonomiska utveckling.[33]

Civilsamhällets organisationer

Flera av civilsamhällets organisationer deltog i arbetet med att ta fram Agenda 2030-deklarationen. De är också centrala för genomförandet, inte minst i det partnerskap som genomförandet av agendan förutsätter. Målen för det civila samhället handlar dels om rätten att organisera sig, dels om hur det civila samhällets aktörer kan bidra till genomförandet av agendan.

Det civila samhällets olika organisationer är innovatörer och kunskapsförmedlare, men även pådrivare och aktörer som kan utkräva ansvar från makthavare. De är också mötesplatser där människor kan samlas kring gemensamma intressen. Civilsamhällets aktörer är genomförare av verksamheter och funktioner på lokal och regional nivå som exempelvis folkbildning, folkhälsa, idrott, kultur, miljö, insatser för socialt och ekonomiskt utsatta människor och flyktingmottagande. Civilsamhällets organisationer har ofta god lokal kännedom och räckvidd och även goda internationella kontakter och verksamheter.

Agenda 2030-delegationen har lyft fram folkrörelserna och civilsamhället som viktiga för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Det unga civilsamhället är särskilt betydelsefullt för att verka för barns och ungas rättigheter, perspektiv och delaktighet i relevanta verksamheter och beslut.[34]

”Det handlar i förlängningen om att stärka den lokala och regionala demokratin och öka medborgarnas tillit till sina förtroendevalda och det demokratiska systemet.”

ATT HANTERA KOMPLEXA SAMHÄLLS-UTMANINGAR GENOM SAMVERKAN[35]

Genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå handlar i hög grad om att påverka utvecklingen inom den geografiska yta där kommuner och regioner är verksamma. För att hantera de komplexa samhällsutmaningar som ryms inom Agenda 2030 är en god samverkan mellan olika aktörer därför central.

En rapport från SKR pekar på att samverkan mellan olika aktörer är viktig för att ta sig an komplexa samhällsutmaningar. Förtroendevalda i kommuner och regioner har därför ett stort ansvar att bryta de barriärer som finns för samverkan inom den egna organisationen och gentemot externa aktörer. *En grundförutsättning för fungerande samverkan är att alla har något att vinna på den.* Det är först när alla i ett lokalsamhälle samverkar som stora effekter kan uppnås även på nationell och global nivå.

Nytta och synergier

Att förbättra medborgarnas hälsa, minska miljöbelastningen eller öka sysselsättningen är exempel på områden som kan bidra till att underlätta och sänka kostnaderna för de egna

Foto: Ur Glokala Sveriges inspirationsfilm

kärnverksamheterna i kommuner och regioner. Ett arbete för att minska brottslighet i ett område gynnar såväl skola och socialtjänst som lokala näringsidkare och bostadsbolag. För att alla ska vinna på samverkan är det därför viktigt att anpassa och utforma genomförandet av arbetet så att det tillgodoser olika parters behov och förutsättningar.

Intern samverkan

Kommuner och regioner är stora organisationer med många olika verksamheter. Det är inte ovanligt att organisationen har svårt att koordinera insatser utifrån medborgarnas olika perspektiv, i stället för verksamheternas egna interna perspektiv.

Det är därför viktigt att det finns en god intern samverkan mellan olika kommunala verksamheter som skola, socialtjänst, kultur och fritid för att framgångsrikt arbeta med barn och ungas hälsa och livsvillkor. Förutom en effektivare resursanvändning inom organisationen ger det en högre trovärdighet kring viljan att samverka när externa parter ska involveras.

Det kan finnas hinder som måste överbryggas då samverkan sker mellan olika huvudmän som lyder under olika lagstiftning, har olika ansvar och olika mål med sin verksamhet samt agerar utifrån olika logiker, kulturer och drivkrafter. För att undanröja dessa hinder och bygga arbetet på olika parters möjligheter och förmågor, är det viktigt att reglera samverkan med hjälp av formella överenskommelser, avsiktsförklaringar eller liknande. Det handlar om att på något sätt klargöra olika roller och ansvar.

Uppföljning och analys

Det är viktigt att det finns arenor för dialog, uppföljning och analys, där alla samverkansparter kan få insyn och känna delaktighet. Kommuner och regioner är de aktörer som kan ta ansvar för att formalisera och organisera en sådan samverkan. Gemensamma övergripande mål och mål för de medverkande aktörerna bör tas fram. Målen ska vara uppföljningsbara genom att vara kopplade till förväntade resultat. Gemensam tid och kompetens behövs för att följa upp det arbete som görs av olika aktörer och för att se om det leder till en gemensam måluppfyllelse. Någon måste ha ansvaret för att gemensamma uppföljningar och analyser genomförs och att det finns en bred delaktighet i arbetet.

Tillit och förtroende

En framgångsrik samverkan bygger till sist på att det finns en hög grad av tillit till varandra. De som samverkar behöver ta ett stort egenansvar när det gäller att bidra till den gemensamma nyttan. Återkommande möten som skapar personliga relationer är viktiga. Tid och resurser måste avsättas för dialog, kunskaps- och erfarenhetsutbyten som bidrar till ett gemensamt lärande samt goda och tillitsfulla relationer. *Det handlar i förlängningen om att stärka den lokala och regionala demokratin och öka medborgarnas tillit till sina förtroendevalda och det demokratiska systemet.*

B.

Metodstöd för arbetet med Agenda 2030 och Globala målen

Kapitel 5

Metodstödets delar och utgångspunkter

Metodstödet är tänkt att hjälpa kommuner och regioner att integrera Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning och utveckla samverkan med medborgare och andra samhällsaktörer.

Stödet ska bidra till att

- Öka medvetenheten om de uppgifter som enligt mål, lagar, förordningar och andra styrkomponenter är relevanta för genomförandet av Agenda 2030
- Undersöka om arbetet sker i tillräckligt hög grad.
- Undersöka om det finns synergier och målkonflikter med andra uppdrag i kommunen, regionen eller bland andra samhällsaktörer som stödjer, alternativt motverkar, fullgörandet av uppdraget utifrån Agenda 2030.
- Identifiera åtgärdsområden för att växla upp arbetet och för att integrera det i ordinarie styrning och ledning.

6 **Kapitel 6** handlar om hur det ordinarie uppdraget i kommuner och regioner kan knytas till Agenda 2030 och de globala målen.

7 **I kapitel 7** beskrivs ett antal steg som behöver tas och hur samverkan med olika samhällsaktörer på lokal och regional nivå kan ske.

8 **Kapitel 8**, slutligen, är en beskrivning av hur mål, indikatorer och åtgärder kan bidra till genomförandet av Agenda 2030.

GRÄV DÄR DU STÅR – UTGÅ FRÅN KOMMUNENS OCH REGIONENS ROLL OCH UPPDRAG

Praktiskt Det är en fördel, men inte ett krav, om arbetet hålls samman av lämplig funktion på ledningsnivå och riktar sig till hela organisationen. Analysen bör i så fall ske tillsammans med representanter för olika sakområden och funktioner för sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensioner av hållbar utveckling.

Men det går också att genomföra delar av analysen på respektive avdelning, enhet eller till och med på medarbetarnivå.

Ett lämpligt sätt att gå till väga är att först skapa exempelvis ett Exceldokument med samtliga 17 globala mål och 169 delmål. Med färgläggning och kommentarer kan ni sedan, steg för steg enligt metodstödet, göra bedömningar av relevans, styrkor och svagheter, synergier och målkonflikter.

Genomförandet sker främst genom självskattningar men det är bra att använda relevant fakta och statistik som stöd för uppdraget och som grund för bedömningarna.

Uppdraget För att arbetet ska vara relevant och kunna integreras i ordinarie styrning och ledning bör det utgå från kommunernas och regionernas ordinarie uppgifter. Det är viktigt att, innan analysen påbörjas, gå igenom hur det egna uppdraget är formulerat. I detta arbete kan ni behöva exempelvis

- Agenda 2030 och de Globala målen (Agenda 2030-deklarationen).
- Mål, inriktning och åtaganden som beskrivs i kommunens och regionens styrdokument (exempelvis Mål och Budget, verksamhetsplan) samt andra strategiska dokument som regional utvecklingsstrategi, översiktsplan, hållbarhetsprogram eller andra motsvarande program som berör uppdraget.
- Mål, lagar, förordningar och andra styrkomponenter som beslutats av regering och riksdag eller på EU-nivå.
- Budgetpropositionen där riksdagens och regeringens mål beskrivs inom olika utgiftsområden som har påverkan på uppdraget.
- Andra för uppdraget relevanta mål och inriktning (till exempel EU-fonder och riktade statsbidrag).
- Styrdokument från andra kommuner och i regionen som påverkar uppdraget (till exempel samverkansavtal mellan kommuner och avtal om regional samverkan).

TRE EXEMPEL PÅ UPPDRAG I KOMMUNER OCH REGIONER

De olika delarna i metodstödet beskrivs med hjälp av tre fiktiva exempel på medarbetare och uppdrag som alla utgör delar av kommunernas och regionernas DNA:

Nadia, strategisk planerare i en region, som ska leda arbetet med att utforma ett regionalt trafikförsörjningsprogram.

Jesper, utvecklingsledare i en kommun, som arbetar för att stödja skolorna i att förbättra kunskapsresultaten och hur utbildningsförvaltningen kan bidra i genomförandet av Agenda 2030.

Pauline, näringslivsstrateg i en kommun, som arbetar med att främja etableringen av fler företag i kommunen och bidra i framtagandet av ett reviderat näringslivsprogram.

Foto: iStock, LoveTheWind

Nadia

Nadia ska leda arbetet med att utforma ett regionalt trafikförsörjningsprogram

Nadia arbetar som strategisk planerare på kollektivtrafikförvaltningen i Region X. Hon ska leda arbetet med att utforma ett regionalt trafikförsörjningsprogram. Nadia har av sin ledning fått i uppdrag att i programmet närmare belysa hur kollektivtrafiken och transportområdet överlag hänger ihop med Agenda 2030 och hur det kan utvecklas för att bättre bidra till Agenda 2030 och de globala målen.

Foto: iStock, Leonid Andronov

Nadias uppdrag utgår från lagen om kollektivtrafik som reglerar innehållet i det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Hon bygger sitt arbete på regionens mål och budget som anger att en ram för all verksamhet i regionen inklusive transporter är Agenda 2030. Hennes uppdrag förtydligas i den regionala utvecklingsstrategin som beskriver att det övergripande målet med strategin är att den ska bidra till hållbara transporter för att uppnå Agenda 2030. I strategin beskrivs bland annat att utsläppen från växthusgaser från transporter i länet ska minska, att resor i kollektivtrafiken ska öka och att infrastrukturen för gång och cykel ska förbättras.

Vid sidan av de regionala styrdokumenten ska Nadia förhålla sig till transportpolitikens övergripande mål som är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet (målet innefattar även ett funktionsmål och ett hänsynsmål) samt andra relevanta mål och lagstiftning som är kopplat till hållbara transporter (exempelvis plan- och bygglagen och miljöbalken). Nadia ska också förhålla sig till det arbete som sker med att främja hållbara transporter runt om i länets kommuner.

5

Jesper

Jesper ska stärka utbildningsförvaltningens roll i arbetet med Agenda 2030

Jesper arbetar som utvecklingsledare på utbildningsförvaltningen i kommun Y med att stödja grundskolan och gymnasieskolan med att förbättra kunskapsresultaten. Kommunen har beslutat att Agenda 2030 ska vara styrande för verksamhetsplaneringen i samtliga förvaltningar. Jesper har i fått i uppdrag att hålla ihop verksamhetsplaneringen och beskriva hur utbildningsförvaltningen kan stärka sitt arbete för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen.

Jespers uppdrag utgår från kommunens mål- och budgetdokument som beskriver att kommunen har som mål att bedriva en utbildning av hög kvalitet som leder till arbete och sysselsättning. Att öka andelen behöriga elever till gymnasieskola och högskola är uttalade delmål. I mål och budget beskrivs också att Agenda 2030 och de globala målen ska vara styrande. Ett av de globala målen som lyfts fram särskilt är Mål 4, En god utbildning för alla.

Förutom till de skrivningar som finns kommunens styrdokument behöver Jesper förhålla sig till det faktum att skolan genom skollagen och de läroplaner som styr skolornas verksamheter redan bedriver en verksamhet som ska verka för att integrera olika dimensioner av hållbar utveckling. Jesper behöver också förhålla sig till den regionala utvecklingsstrategin som beskriver värdet av att skapa goda möjligheter till ett livslångt lärande och att utbildningssystemet ska matcha utbildningar mot arbetslivets kompetensbehov.

Pauline

Pauline ska främja etableringen av fler företag

Pauline arbetar som näringslivsstrateg i kommun Z med att främja etableringen av fler företag i kommunen. Hon arbetar i nära samverkan med mark- och exploateringsenheten samt planenheten på kommunens miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning. Som del av sitt uppdrag ska Pauline även medverka i kommunens nystartade arbete med att ta fram ett reviderat näringslivsprogram som ska bygga på Agenda 2030 och de globala målen.

Paulines uppdrag utgår från kommunens övergripande mål ”Att vara regionens bästa kommun för att etablera, starta och driva företag” som beskrivs i kommunens mål och budgetdokument. I mål och budget har kommunen även beskrivit att de kommunala målen ska bidra till att uppfylla Agenda 2030 och de globala målen. Det finns i kommunen sedan tidigare ett näringslivsprogram som stödjer Paulines arbete med att främja etableringen av nya företag. Det gamla näringslivsprogrammet har däremot inga tydliga kopplingar till hållbar utveckling och ska därför revideras. Det finns också i kommunen sedan länge en etablerad samverkan mellan kommunen och företagen.

Vid sidan av kommunens olika styrdokument behöver Pauline i sitt uppdrag ta hänsyn till mål, strategier och satsningar på EU-nivå samt, nationell och regional nivå. Det kan handla om mål som behöver uppfyllas för att ha tillgång till EU:s strukturfonder för sysselsättning och tillväxt, nationella mål och satsningar inom exempelvis samhällsplanering, miljö, näring och regional tillväxt. Pauline behöver också förhålla sig till den regionala utvecklingsstrategin där ett av målen är att underlätta för nya etableringar och investeringar och som även betonar vikten av att regionen ska ha ett diversifierat näringsliv. Den regionala utvecklingsstrategin pekar också på vikten av tät samverkan mellan kommunerna inom detta område.

Foto: Region Blekinge

Kapitel 6

Hur Agenda 2030 hänger ihop med uppdraget i kommuner och regioner [36]

Den första delen av metodstödet handlar om hur det ordinarie uppdraget i kommuner och regioner kan knytas till Agenda 2030 och de globala målen:

- Vilka globala mål och delmål som är relevanta för uppdraget.
- Om arbetet sker i tillräckligt hög grad.
- Om det finns synergier och målkonflikter utifrån andra uppdrag och som stödjer alternativt motverkar fullgörandet av uppdraget utifrån Agenda 2030.
- Åtgärdsområden för det fortsatta arbetet.

ATT TÄNKA PÅ

- Alla globala mål och flera av delmålen i Agenda 2030 är relevanta för kommuner och regioner som helhet.
- De globala mål och delmål som är relevanta för en specifik kommun och region kan variera eftersom behoven, förutsättningarna och det geografiska läget ser olika ut i landet.
- Kommuner och regioner kan beröras av globala mål och delmål som vid en första granskning bedöms ligga utanför kommunens eller regionens rådighet.
- Kommuner och regioner kan ha olika roller när det gäller att bidra till Agenda 2030 och de globala målen (se avsnitt ”Kommunernas och regionerna har viktiga uppgifter” i kapitel 2. Agenda 2030 – en glokal agenda)

VÄRDERA DELMÅLEN SÅ HÄR:

1. I låg grad/vi bidrar inte alls. Vi behöver se över om och i så fall hur vi ska ta oss an delmålet i vårt fortsatta arbete.

2. I viss grad. Vi gör en del. Det finns dock anledning för oss att se över på vilket sätt vi kan omfatta delmålet i högre grad i vårt fortsatta arbete.

3. I hög grad. Vi gör redan mycket för att realisera delmålet. Vi bör därför fundera på hur vi kan bygga vidare på det vi redan gör i det fortsatta arbetet.

Gul: I viss grad eller potentiellt relevant. Delar av delmålet omfattas av uppdrag eller är av andra orsaker potentiellt relevant för uppdraget

Grön: I mycket hög grad relevant. Större delen av delmålet omfattas av uppdrag.

1. Koppla uppdraget till mål och delmål i Agenda 2030

Gör så här för att koppla uppdraget till de 17 globala målen och 169 delmålen i Agenda 2030.

- Identifiera de **globala mål** som är mest relevanta för uppdraget.
- Gå igenom **delmålen** för de globala målen som är mest relevanta för uppdraget.
- Analysera formuleringen av delmålen var för sig och **markera med grönt respektive gult** i vilken grad delmålen är relevanta för uppdraget.
- Gå igenom övriga globala mål och relevanta delmål för att identifiera om det finns **oväntade kopplingar** till uppdraget och/eller något som kan bidra till att utveckla uppdraget.
- **Sammanställ delmål i Agenda 2030 som är relevanta på grön och gul nivå. Beskriv kort hur de hänger ihop med uppdraget.**

2. Identifiera styrkor och svagheter

När sammanställningen av relevanta globala mål och delmål är klar så är nästa steg i analysen att bedöma i vilken omfattning som kommunen och regioner bidrar till de relevanta globala målen och delmålen inom uppdraget.

Bedömningen sker genom att beskriva vad som görs, och om det som görs är tillräckligt, eller om arbetet med det specifika delmålet bör stärkas (styrkor och svagheter).

Utifrån bedömningen blir det möjligt att identifiera inom vilka områden åtgärder bör vidtas.

- För varje **grönt delmål:** värdera arbetet och i vilken grad det bidrar till delmålen på en skala 1–3.
- För varje **gult delmål:** värdera själv om det finns anledning att ta med det i analysen. Värdera i så fall i vilken grad arbetet bidrar till delmålen på en skala 1–3.

Foto: Alice Dietrich, Unsplash

Hur går det för Nadia, Jesper och Pauline?

Nadia identifierar mål 11 och delmål 11.2 som i mycket hög grad relevant och värderar regionens arbete med delmål 11.2 som en 2:a på en skala 1–3.

Identifiera

I Nadias arbete med att främja hållbara transporter i länet så bedömer hon att det finns flera globala mål som är relevanta för hennes uppdrag. I den inledande genomgången konstaterar Nadia att mål 11. ”Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara” tillsammans med mål 3, 7, 9 och 13 är de globala mål som är mest relevanta. Hon går därför igenom samtliga delmål som ryms inom dessa globala mål.

Nadia identifierar delmål 11.2 som ett av de delmål som är grönt och i mycket hög grad relevant för hennes uppdrag.

Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra trafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer .

Delmålet är enligt Nadias bedömning i mycket hög grad relevant, har nära kopplingar till lagen om kollektivtrafik och målen i den regionala utvecklingsstrategin och är dessutom i linje med de transportpolitiska målen som antagits i riksdagen.

Värdera

I värderingen av arbetet med delmål 11.2 så bedömer Nadia att regionen i viss grad (2 på en skala 1–3) redan bedriver ett arbete för att uppnå delmålet men att det finns anledning att se över på vilket sätt som arbetet kan stärkas ytterligare. En stor utmaning i arbetet med det regionala trafikförsörjningsprogrammet är enligt Nadia att på ett omfattande och konkret sätt planera för en kollektivtrafikförsörjning som tillgodoser alla de behov som finns hos kvinnor och män i utsatta situationer, barn, personer med funktionsnedsättning och äldre personer.

Identifiera

I Jespers arbete med att stärka utbildningsförvaltningens roll i Agenda 2030 så ser han att det finns flera globala mål som han tror är relevanta för hans uppdrag. I den inledande genomgången av globala mål konstaterar han att Mål 4 ”Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla” är särskilt relevant men att även mål 2, 3, 5 och 16 är relevanta. Jesper går igenom samtliga delmål som ryms inom dessa globala mål. Han identifierar där flera delmål som han bedömer som i mycket hög grad relevanta för hans uppdrag.

I nästa steg går Jesper igenom övriga globala mål för att säkerställa att han inte missat någon relevant del av Agenda 2030 och för att identifiera oväntade kopplingar som kan göras till hans uppdrag. När han går igenom mål 10 ”Minska ojämlikheten inom och mellan länder” inser han att delmål 10.2 i viss grad är relevant för hans uppdrag.

Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Delmål 10.2 är enligt Jespers i viss grad relevant eftersom delmålet pekar på vikten att inkludera människor i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Även om utbildningsområdet inte lyfts fram särskilt så finns bland annat kopplingar till skollagen som beskriver att utbildningens uppdrag är att ”förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.”

Värdera

I värderingen av utbildningsförvaltningens arbete med delmålet så bedömer Jesper att kommunen som helhet i hög grad (3 på en skala 1–3) bedriver ett arbete för att uppnå delmålet. Detta berör även utbildningsförvaltningen. Kommunen har sedan flera år tillbaka bedrivit utbildningar för förtroendevalda och tjänstepersoner i syfte att stärka mänskliga rättigheter i sina verksamheter. Utbildningsförvaltningen har legat i framkant genom att införa ett vetenskapligt grundat likabehandlingsarbete i samtliga grundskolor. Statistik från elevenkäter tyder på att kränkning och diskriminering är mycket låg i kommunens grundskolor och gymnasieskolor. Jespers utmaning är att i framtiden bibehålla det aktiva arbetet eftersom han vet att det är viktigt att alltid arbeta med frågorna.

Jesper identifierar flera mål och delmål som relevanta, samt delmål 10.2 som i viss grad eller potentiellt relevant för hans uppdrag. Han värderar kommunens arbete med detta delmål som en 3:a på en skala 1–3

Pauline identifierar bland annat delmål 4.1 som i viss grad eller potentiellt relevant för hennes uppdrag och värderar kommunens arbete med detta delmål som en 1: a på en skala 1–3.

Identifiera

I Paulines arbete med att främja etableringen av fler företag konstaterar hon att det finns flera globala mål som är relevanta för hennes uppdrag. Ett sådant globalt mål är mål 8. ”Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla” där exempelvis delmål 8.2 att ” Uppnå högre ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk uppgradering och innovation, bland annat genom att fokusera på sektorer med högt förädlingsvärde och hög arbetsintensitet.” är viktigt. Andra relevanta globala mål är enligt Paulines första genomgång mål 9, 11 och 12. Pauline går först igenom delmålen för dessa globala mål och identifierar några delmål som mycket eller till viss del relevanta för hennes uppdrag.

Pauline går sedan igenom övriga globala mål för att säkerställa att hon inte missat något viktigt delmål i Agenda 2030 och hon funderar över om det finns oväntade kopplingar som kan göras till hennes uppdrag att främja etableringen av fler företag. När hon går igenom mål 4 ”Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla” identifierar hon några delmål som är potentiellt relevanta för hennes uppdrag, även om frågan sällan eller aldrig ställs i relation till hennes uppdrag att främja etableringen av fler företag i kommunen. Ett relevant delmål är 4.1.

Senast 2030 säkerställa att alla flickor och pojkar fullbordar avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet som leder till relevanta och ändamålsenliga kunskaper.

Delmål 4.1 är enligt Pauline potentiellt relevant av två olika skäl. För det första är en grundskola och gymnasieskola av god kvalitet viktig för att locka företagen och framförallt deras anställda att bosätta sig i kommunen och för deras barn att vilja gå i kommunens skolor. För det andra är kvaliteten på gymnasieskolan viktig eftersom en god och relevant utbildning är viktig för att täcka kommande arbetskraftsbehov på den lokala arbetsmarknaden. Delmål 4.1 är därför grundläggande för att uppnå andra delmål i mål 4 som kan vara relevanta för att främja etableringen av fler företag. Exempel på ett sådant delmål är 4.4: att ”till 2030 väsentligen öka det antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter, däribland tekniska färdigheter och yrkeskunnande, för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.”

Värdera

I värderingen av arbetet med delmål 4.1 så bedömer Pauline att kommunen endast i låg grad bedriver ett arbete för att uppnå delmålet (1 på en skala 1–3). Kommunen fullgör visserligen sina skyldigheter enligt lag när det gäller att erbjuda en avgiftsfri utbildning för alla. Men kvaliteten på kommunens grund- och gymnasieskolor är enligt olika mätningar bland de sämsta i Sverige när det gäller kunskapsresultat, lärartäthet och andel behöriga lärare. Det innebär att kommunen aktivt behöver verka för att stärka kvaliteten i skolorna inte minst för barnen skull, men även för att kommunen fortsättningsvis ska vara attraktiv för medborgare och bidra till att fler företag etablerar sig i framtiden.

3. Identifiera synergier och målkonflikter

När kartläggningen av de globala målen och de relevanta delmålen är klar och när ni värderat styrkor och svagheter i arbetet, så är det dags att bedöma om det finns befintliga och potentiella synergier och målkonflikter med andra uppdrag – eller delmål i Agenda 2030 - inom kommunen och regionen.

- Gå igenom samtliga gröna och de gula delmål som har identifierats som relevanta eller har potential att vara relevanta och identifiera dem som stödjer andra verksamheter och uppdrag inom kommunen och regionen = **synergier**
- Gå igenom samtliga gröna och de gula delmål som har identifierats som relevanta eller har potential att vara relevanta och identifiera dem som står i konflikt med andra verksamheter och uppdrag inom kommunen och regionen = **målkonflikter**

4. Åtgärdsområden för det fortsatta arbetet

Analyser av styrkor, svagheter, synergier och målkonflikter synliggör var åtgärder behöver sättas in. Det kan handla om områden som stärker uppdraget genom att aktivt bidra till att uppfylla vissa delmål, stärka en synergi eller hantera en målkonflikt.

- **Sammanställ** dessa åtgärdsområden och ta med i det fortsatta arbetet. Exempelvis för att ingå i ett program, verksamhetsplanering eller om möjligt hanteras ”här och nu”.

Nadia, Jesper och Pauline fortsätter analysen

Nadia identifierar en potentiell målkonflikt mellan delmål 9.1 och 15.5, att regionen kan arbeta mer aktivt med biologisk mångfald och att en lämplig åtgärd är att stärka kompetensen i hennes arbetsgrupp

Identifiera

En viktig grund i Nadias uppdrag att leda arbetet med att ta fram ett regionalt trafikförsörjningsprogram är att det ska bidra till en tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur som beskrivs i delmål 9.1 i Agenda 2030:

> **Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.**

Nadia har upptäckt en utmaning med att bygga ut och utveckla kollektivtrafiken och de konsekvenser det kan få för den biologiska mångfalden som beskrivs i delmål 15.5:

> **Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.**

I sin bedömning av styrkor och svagheter har Nadia konstaterat att regionen arbetar på ett bra sätt (3 på en skala 1–3) med delmål 9.1. Trafikförsörjningsprogrammet bemöter väl det faktum att invånarantalet växer i regionen och det finns planer på en utbyggnad av kollektivtrafiknätet som når ut till hela länets befolkning. Samtidigt har Nadia i sin värdering av delmål 15.5 endast gett regionen en 1: a och konstaterat att regionen inte arbetar aktivt med att bibehålla den biologiska mångfalden. Regionen lyfter inte heller fram biologisk mångfald som ett särskilt uttalat mål i den regionala utvecklingsstrategin.

Synergier, målkonflikter & åtgärder

Detta bidrar till att det finns en potentiell målkonflikt mellan uppfyllandet av delmålen eftersom trafikförsörjningsprogrammet utgår från ett växande invånarantal och som riskerar innebära en utbyggnad av kollektivtrafiken med möjlig negativ konsekvens för den biologiska mångfalden.

Nadia tar upp denna fråga med ledningen som beslutar att ta in särskild kompetens inom biologisk mångfald i den arbetsgrupp som Nadia leder för att ta fram det nya trafikförsörjningsprogrammet. En viktig uppgift för Nadia blir att tillsammans med den övriga arbetsgruppen diskutera hur en utbyggnad av kollektivtrafiken kan ske utan att den inverkar negativt på den biologiska mångfalden.

Identifiera

Ett delmål som är grundläggande för att stärka kunskapsresultaten är att alla ungdomar ska lära sig läsa, skriva och räkna vilket beskrivs i delmål 4.6:

Senast 2030 säkerställa att alla ungdomar och en väsentlig andel av alla vuxna – både män och kvinnor – lär sig läsa, skriva och räkna.

För att alla ungdomar ska ha goda förutsättningar att uppnå delmål 4.6 är det viktigt att barnens och ungdomarnas uppväxtvillkor är trygga. En fråga som påverkar uppväxtvillkoren är förekomsten av alkohol- och drogmissbruk som lyfts fram i delmål 3.5:

Stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk.

I sin bedömning av styrkor och svagheter har Jesper konstaterat att kommunen arbetar på ett bra sätt (3 på en skala 1–3) med delmål 4.6. Skolorna i kommunen bedriver bland annat stödinsatser för de barn och ungdomar som behöver stöd i form av läxhjälp och det sker extraundervisning på loven. Jesper bedömer däremot att kommunen kan göra mer(2 på en skala 1–3) när det gäller att främja hälsan och förebygga alkohol- och drogmissbruk. Ett viktigt arbete sker på socialförvaltningen med behandling av olika typer av missbruk, men det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är inte alls prioriterat.

Synergier, målkonflikter & åtgärder

Jesper har identifierat att det finns en synergi mellan de identifierade delmålen. De barn och ungdomar som växer upp i hem med alkohol- och drogmissbruk har sämre förutsättningar än andra att lära sig läsa, skriva och räkna. Goda kunskapsresultat främjar också barns och ungdomars hälsa vilket innebär att de har större förutsättningar att undvika kommande missbruk och klara sig i livet på ett bra sätt.

Jesper tar därför kontakt med kollegor på socialförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen som gemensamt beslutar om att i sina respektive verksamhetsplaneringar ta upp frågan om stärkt samverkan mellan förvaltningarna i syfte att stärka barns och ungdomars hälsa.

Jesper ser starka kopplingar mellan delmål 4.6 och 3.5, att en hel del redan görs men att det finns behov av ökad samverkan för barns och ungdomars hälsa.

Pauline identifierar kopplingar mellan delmål 8.9 och delmål 6.3, att arbetet behöver stärkas avsevärt och att hållbar besöksnäring ska lyftas fram särskilt i det reviderade näringslivsprogrammet.

Identifiera

En hållbar besöksnäring som beskrivs i delmål 8.9 är viktig för såväl företagsetableringar som för fler arbetstillfällen:

> **Senast 2030 utarbeta och genomföra politik för hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter**

I kommunen finns vacker natur och badsjöar, men även bra fiskevatten är viktigt för en växande besöksnäring med fler företag som lyfts fram i delmål 6.3:

> **Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.**

I sin bedömning av styrkor och svagheter har Pauline konstaterat att kommunen endast i låg grad (1 på en skala 1–3) lyfter hållbarhet som del av besöksnäringen. Det inaktuella näringslivsprogrammet beskrev snarare att besöksnäringen i första hand ska vila på kommunens roll som central handelsplats i länet. Naturens betydelse och roll för besöksnäringen berördes inte. Pauline kan däremot konstatera att kommunens miljöförvaltning i hög grad (3 på en skala 1–3) bedriver ett aktivt arbete med att förbättra vattenkvalitén i sjöar och vattendrag.

Synergier, målkonflikter & åtgärder

Sammantaget innebär det att det finns en tydlig synergi mellan Paulines ambition om en hållbar besöksnäring och ambitionen att såväl skydda som nyttja den vackra natur som finns i kommunen med sjöar och vattendrag med god vattenkvalitet. Om inte besöksnäringen är hållbar finns däremot en risk att naturen och därmed vattenkvalitén försämras till följd av fler besökare till kommunen.

Pauline lyfter in en hållbar besöksnäring som ett mål i det reviderade näringslivsprogrammet och diskuterar frågan med miljöförvaltningen. De kommer överens om att belysa vikten av att bevara en god vattenkvalitet som del av skrivningarna i näringslivsprogrammet. En diskussion påbörjas mellan förvaltningarna om hur vården av kommunens sjöar och vattendrag kan stärkas som en del av en hållbar besöksnäring.

Foto: Bruno Figueiredo

Kapitel 7

Agenda 2030 och partnerskapet med medborgare och samhällsaktörer

Nästa steg handlar om hur kommuner och regioner kan stärka samverkan med medborgare och samhällsaktörer för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen genom att identifiera

- De samhällsaktörer som är relevanta för uppdraget.
- Synergier och målkonflikter utifrån andra samhällsaktörers uppdrag som stödjer alternativt motverkar fullgörandet av uppdraget i kommuner och regioner.
- Åtgärdsområden för det fortsatta arbetet

ATT TÄNKA PÅ

- Samhällsaktörer är aktörer som finns på lokal och regional nivå och som direkt eller indirekt berörs av, eller vars uppdrag har påverkan på, kommunens eller regionens mål och uppdrag
- Läs mer i avsnittet ”Samhällsaktörer på lokal och regional nivå” i kapitel 4 ”Partnerskapet är centralt för genomförandet”
- Kommuner och regioner bedriver i hög grad redan samverkan med olika samhällsaktörer. Beakta hur dessa befintliga former av samverkan kan utgöra del av analysen och möjliga åtgärdsområden.

5. Relevanta samhällsaktörer, synergier och målkonflikter och områden för dialog och samverkan

Gör så här för att kartlägga de samhällsaktörer som bedöms vara centrala för genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå och möjliga områden för dialog och samverkan

- ✓ Gå igenom de delmål som bedömts som relevanta i analysen i kapitel 6. Lista de **samhällsaktörer** som är relevanta för delmålet.
- ✓ Gå igenom de relevanta delmålen och bedöm om **samhällsaktörernas uppdrag** stödjer eller motverkar det uppdrag som finns i kommuner och regioner.
- ✓ Beskriv om det finns en pågående **dialog eller samverkan** med de samhällsaktörer som listats under de relevanta delmålen. Om dialog eller samverkan saknas: beskriv om det finns behov av dialog eller samverkan.
- ✓ Beskriv **möjliga åtgärdsområden** för fortsatt dialog och samverkan. Det kan handla om att stärka samverkan genom att arbeta mer aktivt med ett visst delmål, att stärka en synergi eller hantera en målkonflikt.
- ✓ **Sammanställ** de åtgärdsområden som identifierats som viktiga i det fortsatta arbetet, exempelvis för att ingå i ett program, i kommande verksamhetsplanering eller om möjligt hanteras ”här och nu”.

Nadia, Jesper och Pauline stärker samverkan med andra aktörer

Nadia ser behov av en mer utvecklad dialog i arbetet med ett regionalt trafikförsörjningsprogram

I Nadias arbete med att utforma ett regionalt trafikförsörjningsprogram finns flera olika samhällsaktörer som hon behöver förhålla sig till. Det handlar om statliga myndigheter som exempelvis Trafikverket och Länsstyrelsen, kommunerna i länet, näringslivet och organisationer som företräder näringslivet, föreningar som företräder viktiga intressen samt givetvis medborgarna och trafikanterna.

När Nadia ska bedöma de mest relevanta aktörerna för hennes uppdrag utgår hon från sin analys av globala mål och delmål och de utmaningar och förbättringsområden hon ser i arbetet. Nadia har exempelvis bedömt att delmål 11.2 i mycket hög grad är relevant i hennes arbete med att utforma ett regionalt trafikförsörjningsprogram.

Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra trafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer

Hon har konstaterat att en stor utmaning är att på ett omfattande och konkret sätt planera för en kollektivtrafikförsörjning som tillgodoser alla de behov som finns hos kvinnor och män i utsatta situationer, barn, personer med funktionsnedsättning och äldre personer.

Nadia konstaterar också att det finns flera mål och delmål (i exempel mål 5, 8, 9, 10 och 11) som är relevanta och utgör synergier med 11.2 och den utmaning som hon har identifierat, till exempel delmål 8.5:

Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete.

Delmålet är potentiellt relevant eftersom en väl utbyggd kollektivtrafik underlättar resandet till och från en arbetsplats för olika grupper kvinnor och män. En utbyggd kollektivtrafik öppnar därmed upp för en större arbetsmarknadsregion. En utvecklad kollektivtrafik kan också påverka fler företag att öppna upp olika verksamheter i anslutning till kollektivtrafikleder, vilket också kan bidra till att fler arbetstillfällen.

För att ta sig an utmaningen med att tillgodose behov hos olika grupper kvinnor och män, i synnerhet de som befinner sig i utsatta situationer, så listar Nadia relevanta samhällsaktörer. Vid sidan av regionen så bedömer hon att Trafikverket, Boverket, Länsstyrelsen, kommunerna i länet samt ett antal organisationer är särskilt relevanta.

Nadia har etablerad samverkan med Trafikverket, Boverket, Länsstyrelsen samt kommunerna i länet. Däremot saknar hon bra forum för dialog med föreningar och andra som kan belysa olika grupper kvinnors och mäns behov och förutsättningar.

För att få in kunskap och viktiga perspektiv i det fortsatta arbetet föreslår hon därför som åtgärd att genomföra ett antal fokusgrupper med representanter från olika grupper av kvinnor och män. Hon föreslår också att ett antal föreningar i länet ska bjudas in till särskilda dialogmöten i samband med att programmet går ut på remiss.

Så här vill Nadja stärka samverkan

I Jespers arbete med att stärka kunskapsresultaten i kommunen är flera samhällsaktörer relevanta. Det handlar exempelvis om Skolverket och andra statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och branschorganisationer (friskolor, lärare), civilsamhällets organisationer samt elever och vårdnadshavare.

I kartläggningen av samhällsaktörer utgår Jesper från den relevansbedömning han gjort av globala mål och delmål. Ett av de delmålen som han menar är i mycket hög grad relevant är delmål 4.6:

Senast 2030 säkerställa att alla ungdomar och en väsentlig andel av alla vuxna – både män och kvinnor – lär sig läsa, skriva och räkna.

Jesper vet att flera faktorer påverkar barns och ungas kunskaper när det gäller att lära sig läsa, skriva och räkna. Inte bara själva lärmiljön i klassrummet. Olika faktorer kan påverka kunskaperna exempelvis vårdnadshavarnas utbildningsnivå, boendemiljön (exempelvis trångboddhet) funktionsnedsättningar (exempelvis dyslexi) eller sociala förhållanden i hemmiljön (exempelvis missbruk eller psykisk ohälsa).

Jespers analys av mål och delmål i Agenda 2030 visar att det finns flera globala mål och delmål (i exempel mål 2, 3, 5, 16) som är relevanta och utgör synergier med delmål 4.6, till exempel delmål 3.5:

Stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk.

Så här vill Jesper stärka samverkan

Jesper konstaterar att det finns behov av en kommunövergripande samverkan för barns och ungdomars hälsa. Vid sidan av kommunala verksamheter bedömer Jesper att ett mycket stort antal samhällsaktörer också behövs i detta arbete: Skolverket, Regionens hälso- och sjukvård (ex. BUP, ungdomsmottagningar), SKR, Folkhälsomyndigheten, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN), Länsstyrelsen, branschorganisationer och fackliga organisationer som företräder skolledare och lärare, UMO.se (Ungdomsmottagningar på nätet), organisationer som företräder dyslexi samt andra relevanta funktionsnedsättningar, Barnens rätt i samhället (BRIS) och andra organisationen som företräder barn och ungdomar i missbruk eller som är anhöriga till vårdnadshavare med missbruksproblematik, fritidsföreningar samt elever och vårdnadshavare.

Jesper har redan etablerad samverkan och täta kontakter med statliga myndigheter, SKR och organisationer som företräder skolfrågor på olika sätt. Däremot ser han att det saknas kunskap om och dialog med barn och ungdomar som befinner sig i missbruk eller i missbruksmiljöer. Inom ramen för ett kommunövergripande samarbete för att stärka barn och ungdomars hälsa så ser Jesper därför behov av en bredare samverkan med flera av dessa samhällsaktörer, särskilt de organisationer som företräder barn och ungdomars situation.

Jesper ser behov av att involvera flera samhällsaktörer i en bred samverkan kring barns och ungdomars hälsa

Pauline vill samverka med företagen för minskade utsläpp av växthusgaser

Att främja etableringen av fler företag i kommunen är en mycket bred fråga som berör en rad olika samhällsaktörer: företagen och de organisationer som företräder dem (exempelvis handelskammaren, Företagarna), regionen som aktör inom regional utveckling, angränsande kommuner, statliga myndigheter (exempelvis Tillväxtverket) samt högskolor och universitet som finns belägna i kommunen eller länet, föreningslivet samt medborgarna.

När Pauline ska konkretisera vilka samhällsaktörer som är av särskilt intresse så utgår hon från sin analys av globala mål och delmål. Ett delmål som hon identifierat som i mycket hög grad relevant är delmål 8.3:

Främja utvecklingsinriktad politik som stödjer produktiv verksamhet, skapande av anständiga arbetstillfällen, företagande, kreativitet och innovation samt uppmuntra att mikroföretag liksom små och medelstora företag växer och blir en del av den formella ekonomin, bland annat genom tillgång till finansiella tjänster

Paulines uppdrag att främja etableringar av fler företag i kommunen och ta fram ett nytt reviderat näringslivsprogram ska bygga på Agenda 2030 och de globala målen. Det innebär att produktiv verksamhet och skapandet av arbetstillfällen och företag ska främja hållbar utveckling. I analysen av globala mål och delmål bedömer Pauline att etableringen av fler företag riskerar leda till högre utsläpp av växthusgaser. Därför har Pauline bedömt att delmål 7.2 i viss grad är relevant för hennes uppdrag.

Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen

Pauline är medveten om att delmålet kan stå i konflikt, men också utgöra en synergi, för att främja etableringen av fler företag i kommunen. Hon för därför en tät dialog med miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Tillsammans konstaterar de att det händer mycket när det gäller förutsättningar att gå från fossil till förnybar energi i näringslivet och att allt fler företag driver på i denna utveckling.

Så här vill Pauline stärka samverkan

Vid sidan av den samverkan som sker inom kommunen så ser Pauline att ett antal samhällsaktörer är viktiga i arbetet att minska utsläppen av växthusgaser. Det handlar i första hand om företagen, det lokala företagarforumet och naturskyddsföreningen i kommunen. Det handlar också om Tillväxtverket, Handelskammaren, Företagarna, Business Region, regionens ansvariga funktioner inom regional utveckling, universitet i regionen samt nätverk inom SKR.

Genom SKR har Pauline fått kännedom om andra kommuner som samverkar med företag och andra arbetsgivare i syfte att minska utsläppen av växthusgaser. Hon genomför ett seminarium i det lokala företagsforumet för att se om det finns intresse för frågan. Gensvaret från företagen är mycket positivt och Pauline lyfter därför frågan vidare som en viktig åtgärd i det reviderade näringslivsprogrammet. Pauline tar även kontakt med flera samhällsaktörer för att ta reda på hur hon mer konkret kan gå vidare med åtgärden.

Foto: Concord-se

Kapitel 8

Att vidta åtgärder som bidrar till Agenda 2030

Till sist vill vi se hur kommuner och regioner kan säkerställa att de åtgärdsområden som identifierats i analysen utformas, så att de bidrar till att uppfylla Agenda 2030 och de globala målen.

För att göra det, utgår vi ifrån de tre centrala principerna ur Agenda 2030-deklarationen.

- Agendan är **universell**
- Målen är **integrerade och odelbara**
- **Ingen ska lämnas utanför**

Att tänka på

- Behov och förutsättningar (utmaningar och möjligheter) som råder på lokal och regional nivå
- Nationell lagstiftning samt politiska ambitioner och mål som rör exempelvis miljö- och klimatområdet eller mänskliga rättigheter.
- Det kommunala självstyret och det ansvar som kommuner och regioner därmed har för genomförandet av flera delmål i agendan.

6. Åtgärder utformas med utgångspunkt i centrala principer

Gör så här för att utforma åtgärder och samverkansformer som bidrar till att uppfylla Agenda 2030 och de globala målen:

- Gå igenom de åtgärdsområden som listats i analyserna av relevanta delmål. För varje åtgärdsområde, bedöm hur det kan **bidra till de tre principerna i Agenda 2030-deklarationen.**

- **Att agendan är universell** *innebär att agendan riktar sig till alla världens länder, och att alla länder bär ett gemensamt ansvar för dess genomförande. Kommuner och regioner ska därför bidra till global utveckling på ett positivt sätt och därför bedöma hur de bidrar eller inte bidrar till andra länders möjligheter att uppnå målen i Agenda 2030.*

  Att målen är integrerade och odelbara innebär att inget mål kan nås på bekostnad av ett annat – och att framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås. Kommuner och regioner ska därför bidra positivt till social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling och därför bedöma hur synergier och konflikter mellan olika mål kan hanteras i det lokala och regionala sammanhanget.

  Att ingen ska lämnas utanför *innebär att agendan måste genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar. Kommuner och regioner ska därför säkerställa att deras arbete inte leder till att de mänskliga rättigheterna kränks och främjar jämställdheten mellan kvinnor, män, flickor och pojkar och jämlikheten mellan olika geografiska områden och grupper i samhället.*

- Sammanställ åtgärder inom respektive område, samt de verksamheter i kommunen eller regionen samt de samhällsaktörer som är **berörda av åtgärderna.**

- **Bedöm hur åtgärderna kan tas om hand i det fortsatta arbetet.** Om åtgärderna ska ingå i ett program, i kommande verksamhetsplanering eller om det till och med är möjligt att hanteras ”här och nu”.

Och hur kan Nadias, Jespers och Paulines arbete bidra till Agenda 2030?

Nadia ändrar sin bedömning av åtgärder i det regionala trafikförsörjningsprogrammet

Nadia har bedömt att delmål 9.1 i mycket hög grad är relevant för arbetet med att ta fram ett regionalt trafikförsörjningsprogram.

Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla. (delmål 9.1)

Men förutom flera samband med andra delmål, i form av minskade utsläpp av växthusgaser samt positiva effekter på arbetsmarknad, utbildning och hälsa, finns potentiella målkonflikter med andra delmål i Agenda 2030. Det gäller till exempel delmål 15.5 och hur utbyggnad och utveckling påverkar den biologiska mångfalden.

Under uppdragets gång har Nadia tagit in särskild kompetens inom området biologisk mångfald i sin arbetsgrupp. Tillsammans med arbetsgruppen bedömer hon de förslag till åtgärder som tagits fram i förhållande till de tre principerna i Agenda 2030. Hon konstaterar att de inte verkar ha någon global påverkan. Hon kan däremot se att förslagen i programmet aktivt tillgodoser olika grupper kvinnors och mäns behov och förutsättningar.

I bedömningen av förslagen anser hon att de flesta åtgärderna innebär positiv påverkan på alla dimensioner av hållbar utveckling. Dock inte alla. I bedömningen av hur kollektivtrafiken påverkar den biologiska mångfalden så har Nadia och arbetsgruppen tidigare inte tillräckligt väl beaktat denna konsekvens. Att bygga ut vägnätet för att främja kollektivtrafiken och annan transport i en växande region är ett förslag som bedöms stå i konflikt med biologisk mångfald.

Tillsammans med arbetsgruppen så gör Nadia och arbetsgruppen därför en ny bedömning av detta förslag som innebär att endast befintliga vägnät ska nyttjas för kollektivtrafiken, trots att förslaget medför negativa konsekvenser för den traditionella biltrafiken (privatbilism).

Jesper har konstaterat att delmål 12.7 i Agenda 2030 i mycket hög grad är relevant för utbildningsförvaltningen:

Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar

Det hänger samman med att grundskolor och gymnasieskolor årligen handlar varor och tjänster för stora belopp. Jesper har tagit reda på att de lagar som reglerar upphandling på flera sätt tillåter och uppmuntrar hållbar upphandling. Men han har också sett att kommunens upphandlingspolicy endast i låg grad beaktar hållbarhetskriterier, och därmed inte bidrar i tillräcklig utsträckning till att uppfylla delmålet. Jesper vet dessutom att kommunens grundskolor och gymnasieskolor köper varor och tjänster som sällan eller aldrig värderas utifrån hållbarhetskriterier. Han anser att medvetenheten om hållbar upphandling är låg på utbildningsförvaltningen.

Jesper bedömer därför att utbildningsförvaltningen särskilt bör lyfta frågan med kommunens upphandlingsenhet, samt ansvariga inom övriga förvaltningar, för att upphandlingen på ett mer träffsäkert sätt ska bidra till hållbar utveckling. För att upphandlingen mer konkret ska stödja Agenda 2030 och de globala målen föreslår Jesper att upphandlingspolicyn bör integrera de tre principerna i Agenda 2030, så att varor och tjänster som kommunen köper in bidrar positivt till social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling för olika grupper kvinnor och män i kommunen, Sverige och i världen.

Jesper ser behov av att bredda kriterierna för en mer hållbar upphandling

Pauline vill utveckla det lokala företagarforumet i en mer hållbar riktning

Ett viktigt mål med att främja etableringen av fler företag är att bidra till att skapa arbetstillfällen i kommunen. Pauline har därför bedömt delmål 8.5 i Agenda 2030 som i mycket hög grad relevant:

> **Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete.**

Pauline bedömer att ett viktigt åtgärdsområde för det fortsatta arbetet handlar om att stödja företagen genom att utveckla innehåll och sammansättning i det lokala företagarforumet. I forumet som samordnas av kommunen tillsammans med företagen genomförs olika evenemang och seminarier som ska bidra till ökat nätverkande och ge stöd och förenkla för företagen.

Pauline ser stora möjligheter att utveckla företagarforumet utifrån de tre principerna i Agenda 2030. Genom utvecklad dialog med några av företagen i kommunen som är verksamma i andra länder än Sverige ser Pauline stora möjligheter att lyfta globala frågor i forumet. Med tanke på de evenemang som genomförs i forumet ser hon möjligheter att i högre grad än idag lyfta sociala och miljömässiga hållbarhetsfrågor.

En fråga för Paulines fortsatta arbete med forumet och som hon lanserat som åtgärdsförslag i det kommande näringslivsprogrammet, är att ytterligare belysa villkoren för kvinnligt företagande och synliggöra den höga andel företagare som finns i kommunen med bakgrund i andra länder, som för närvarande inte är aktiva i det lokala företagarforumet.

DAGS ATT GÅ FRÅN ORD TILL HANDLING

Det är mindre än tio år kvar till år 2030 och vi befinner oss i Decade of Action and Delivery. Vi vet också, att när vi agerar lokalt, påverkar vi globalt. Vi står inför världens utmaning, men har också världens möjlighet. Och det finns kunskap och stöd.

Med **Världens agenda – Vår agenda** vill Glokala Sverige bidra till att stödja kommuner och regioner i deras ambitioner att ställa om och växla upp arbetet med Agenda 2030 och de globala målen, såväl lokalt som globalt. Syftet är att öka kunskap om och engagemang för Agenda 2030, ge stöd i utforskandet av kommunernas och regionernas roller och uppdrag, samt erbjuda en metod för att identifiera styrkor och svagheter, synergier och målkonflikter samt åtgärdsområden.

Det här kunskaps- och metodstödet utgör däremot bara en av flera pusselbitar. Här är några fler exempel på stöd i arbetet.

Kommunikations- och utbildningsprojektet Glokala Sverige samlar fortlöpande kunskap om kommunernas och regionernas roll i arbetet med Agenda 2030 och de globala målen, och utvecklar former för kunskapsdelning och erfarenhetsutbyte. I Glokala Sveriges Arbetsbok finns alla globala mål och delmål samlade, med beskrivningar av vad de innebär på global, nationell, regional och lokal nivå.[37] Glokala Sverige är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Internationellt centrum för lokal demokrati (ICLD), med finansiering av Sida.

Svenska FN-förbundet är en landsomfattande civilsamhällesorganisation som kan stödja kommuner och regioner i arbetet med Agenda 2030, genom samverkan med exempelvis lokalföreningar och FN-skolor, samt i kampanjen #intebarasnack och andra kommunikationsinsatser.

Sveriges Kommuner och Regioner har tagit fram Öppna jämförelser Agenda 2030 som bygger på RKA:s nyckeltal (Rådet för främjande av kommunala analyser). Nyckeltalen hjälper kommuner och regioner att analysera hur de ligger till i arbetet med Agenda 2030. SKR har dessutom tagit fram en rapport som belyser den roll som kommuner och regioner spelar och med lärande exempel från kommuner och regioner.[38] SKR har även flera nätverk och genomför utbildningar som på olika sätt berör styrning och ledning av genomförandet av Agenda 2030.

Internationellt centrum för lokal demokrati erbjuder Kommunala Partnerskap, ömsesidiga och resultatorienterade samarbeten mellan kommuner och regioner i Sverige och motsvarande lokala myndigheter i samarbetsländer. Kommunala partnerskap är en del av politiken för global utveckling (PGU) och understryker den viktiga roll kommuner och regioner har i global utveckling och för att stärka demokrati runtom i världen.

Svenska institutet för standarder (SIS) publicerar under 2021 en standard för kommunernas och regionernas genomförande av Agenda 2030 (SS 854000). SIS-standarden ger svar på flera av de frågor som detta metodstöd inte tar upp men som har betydelse för att integrera agendan i styrning och ledning och samverka med andra samhällsaktörer. Standarden beskriver exempelvis olika delar av styr- och ledningsprocessen som utgår från modellen Planera-Genomföra-Följa-upp-Förbättra (PDCA – ”Plan-Do-Check-Act”).

Foto: Lucas Clara, Unsplash

Agenda 2030 är världens agenda och allas vår agenda. Nuvarande och kommande generationer av förtroendevalda och tjänstepersoner kommer sannolikt att behöva mer och djupare kunskaper om Agenda 2030. Det kommer också krävas att i högre utsträckning än idag gå från ord till handling. Att använda sig av kunskapen och av de metoder som är tillgängliga.

Världen, Sverige och landets kommuner och regioner behöver alla agera för att ställa om till ett hållbart samhälle.

KUNSKAPSKÄLLOR OCH LÄNKAR

Noter

1 Delredovisning 1 mars 2018 (Agenda 2030 - delegationen 2018); Världens Agenda - Länsstyrelsernas Agenda
(Länsstyrelserna i samverkan genom Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2020)

2 **Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling** (Förenta Nationerna 2015)

UN Sustainable Development Goals Knowledge Platform

3 **Mänskliga rättigheter och de Globala målen** (UNDP 2018)

4 **Human Rights and the 2030 Agenda for Sustainable Development – Lessons learned and next steps**
(Danish Institute of Human Rights 2018)

5 **Blir världen bättre** (UNDP)

6 **Sustainable Development Report 2019: Transformation to achieve the Sustainable Development Goals**
(Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network 2019)

7 **Sustainable Development Report 2019: Transformation to achieve the Sustainable Development Goals**
(Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network)

8 **Sustainable Development Report 2020: The Sustainable Development Goals and Covid 19**
(Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network, Cambridge University Press 2020

EU's implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs)

UNDP Sverige, Globala målen

9 Beskrivningen av läget i Sverige bygger på Sustainable Development Report 2020: The Sustainable Development Goals and Covid 19 (Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network, Cambridge University Press 2020); Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige - Statistisk lägesbild 2019 (Statistiska Centralby från 2019); Lämna ingen utanför. Statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige (Statistiska Centralbyrån 2020)

10 **Riksdagens beslut om Agenda 2030**

Regeringens arbete med Agenda 2030

11 **Sveriges genomförande av Agenda 2030** (Prop. 2019/20:188)

12 **En nationell samordnare för Agenda 203**0 (Dir 2020:17)

13 Handlingsplan för Agenda 2030 2018 – 2020 (Regeringen 2018)

14 **Agenda 2030-delegationens slutbetänkande**
GD-forum Agenda 2030

15 Delredovisning 1 mars 2018 (Agenda 2030 – delegationen 2018)

16 Delredovisning 1 mars 2018 (Agenda 2030 – delegationen 2018)

17 **A Territorial Approach to the Sustainable Development Goals** (OECD 2020)

18 **Sveriges genomförande av Agenda 2030** (Prop. 2019/20:188)

19 **Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner: Delrapport** (Statskontoret 2019:15)

20 **Sveriges genomförande av Agenda 2030** (Prop. 2019/20:188)

21 **Sveriges genomförande av Agenda 2030** (Prop. 2019/20:188)

22 Delredovisning 1 mars 2018 (Agenda 2030 – delegationen 2018)

23 **Att hantera komplexa samhällsutmaningar – organisera, styra och leda i samverkan**
(Sveriges Kommuner och Regioner 2020)

24 **Att hantera komplexa samhällsutmaningar – organisera, styra och leda i samverkan**
(Sveriges Kommuner och Regioner 2020)

25 **Att hantera komplexa samhällsutmaningar – organisera, styra och leda i samverkan**
(Sveriges Kommuner och Regioner 2020)

26 **Mänskliga rättigheter på lokal och regional nivå – en plattform för policy- och verksamhetsutveckling**
(Sveriges Kommuner och Regioner 2019)

27 **Policy Coherence for Sustainable Development** (OECD 2018)

28 **Ledarskap för hållbar utveckling – Agenda 2030 i kommuner och regioner**
(Sveriges Kommuner och Regioner 2019)

29 Denna komponent är avsedd för staten i förhållande till kommuner och regioner. Dock är det på motsvarande sätt viktigt med god samverkan mellan kommuner, mellan kommuner och regioner och mellan kommuner, regioner och staten i genomförandet av agendan.

30 **Världens agenda – Länsstyrelsens agenda**
Länsstyrelserna i samverkan genom Länsstyrelsen i Jönköpings län 2020)

31 **Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet**
Betänkande av Agenda 2030-delegationen (SOU 2019:13)
GD-forum Agenda 2030

32 **Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet**
Betänkande av Agenda 2030-delegationen (SOU 2019:13)
GD-forum Agenda 2030

33 **Näringslivet - en central part för genomförandet av Agenda 2030** (Svenskt Näringsliv 2017)

34 **Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet**
Betänkande av Agenda 2030-delegationen (SOU 2019:13)
GD-forum Agenda 2030

35 Hela detta avsnitt bygger på Att hantera komplexa samhällsutmaningar. Organisera, styra och leda i samverkan (Sveriges Kommuner och Regioner 2020)

36 De 17 globala målen och de 169 delmålen med koppling till kommuner och regioner finns att läsa mer om i Glokala Sverige - **Arbetsbok Agenda 2030** (Svenska FN-förbundet 2020)

37 **Glokala Sverige – Arbetsbok Agenda 2030** (Svenska FN-förbundet 2020)

38 **Öppna jämförelser – Agenda 2030** (Sveriges Kommuner och Regioner 2020); Agenda 2030 - nyckeltal (Rådet för främjande av kommunala analyser 2019) och Ledarskap för hållbar utveckling - Agenda 2030 i kommuner och regioner (Sveriges Kommuner och Regioner 2019)

Fler kunskapskällor

Statistisk lägesbild 2019 (Statistiska centralbyrån)

Lämna ingen utanför! Statistisk lägesbild 2020 (Statistiska centralbyrån)

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och agenda 2030

Glokala Sverige (Svenska FN-förbundet)

Agenda 2030 - nyckeltal (Rådet för främjande av kommunala analyser)

SIS TK 588: Standard för Agenda 2030 i kommuner och regioner (Svenska institutet för standarder)

Foto: Unsplash

Glokala Sverige är ett kommunikations- och utbildningsprojekt för ökade kunskaper om och engagemang för Agenda 2030 i kommuner och regioner. 181 kommuner och regioner deltar idag i i projektet, som är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ICLD), med stöd av Sida.

Med **Världens agenda – Vår agenda** vill vi bidra till att stödja kommuner och regioner i deras ambitioner att ställa om och växla upp arbetet med Agenda 2030 och de globala målen, såväl lokalt som globalt.
Världens agenda – Vår agenda har tagits fram av Frykman Kunskap & Analys på uppdrag av Glokala Sverige, och i samarbete med flera av våra kommuner och regioner.

Läs mer om Glokala Sverige här:
fn.se/glokalasverige

Kontakta oss gärna på **glokalasverige@fn.se**

GLOKALA SVERIGE